

«Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας»

«Διαχείριση Τεχνικών Έργων»

Διπλωματική Εργασία

«Ανάπτυξη μεθοδολογικού πλαισίου για την αξιολόγηση της
κοινωνικής αποδοχής των έργων υποδομής -

Μελέτη περίπτωσης: Έργα αναβάθμισης λιμένα Αγίας Ευφημίας»

Αγγιολίνα Καβαλλιεράτου

Επιβλέπων καθηγητής: Κωνσταντίνος Δημάκος

Πάτρα, Ιούνιος 2026

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Ανάπτυξη μεθοδολογικού πλαισίου για την αξιολόγηση της
κοινωνικής αποδοχής των έργων υποδομής -
Μελέτη περίπτωσης: Έργα αναβάθμισης λιμένα Αγίας Ευφημίας»

Αγγιολίνα Καβαλλιεράτου

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

«Κωνσταντίνος Δημάκος»

«Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικών
Μηχανικών του Πανεπιστημίου Δυτικής
Αττικής»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

«Κωνσταντίνος Βατάλης»

«Δρ. ΕΜΠ - Εθνικού Μετσόβιου
Πολυτεχνείου, Σχολής Μηχανικών
Μεταλλείων

Καθηγητής, Τμήματος Μηχανικών
Ορυκτών Πόρων, Πολυτεχνικής Σχολής
Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας»

Πάτρα, Ιούνιος 2026

*«Στον Άρη,
που πάντοτε μου δίνει τη δύναμη να συνεχίσω»*

Περίληψη

Η κοινωνική αποδοχή αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για τον επιτυχημένο σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων υποδομής, ιδιαίτερα σε τοπικές κοινωνίες όπου οι παρεμβάσεις επηρεάζουν άμεσα την οικονομική δραστηριότητα, την καθημερινότητα των κατοίκων και το φυσικό περιβάλλον. Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει την κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας Κεφαλονιάς και επιχειρεί την ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού πλαισίου αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής σε τοπικό επίπεδο.

Η εργασία βασίζεται σε συνδυασμό θεωρητικής και εμπειρικής προσέγγισης. Αρχικά παρουσιάζονται οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με την κοινωνική αποδοχή, τη συμμετοχική διακυβέρνηση και τον ρόλο της τοπικής κοινωνίας στον σχεδιασμό έργων υποδομής. Στη συνέχεια πραγματοποιείται ποσοτική έρευνα μέσω δομημένου ερωτηματολογίου, το οποίο διανεμήθηκε σε κατοίκους, επαγγελματίες, επισκέπτες και εκπροσώπους φορέων που σχετίζονται με την περιοχή της Αγίας Ευφημίας και τη λειτουργία του λιμένα. Συνολικά συλλέχθηκαν 60 απαντήσεις, οι οποίες αναλύθηκαν μέσω περιγραφικής στατιστικής και ανάπτυξης επιμέρους δεικτών κοινωνικής αποδοχής.

Στο πλαίσιο της έρευνας αναπτύχθηκαν δείκτες αντίληψης οφελών, αντίληψης επιπτώσεων, εμπιστοσύνης, συμμετοχής και συνολικής κοινωνικής αποδοχής. Οι δείκτες αυτοί συνδυάστηκαν για τη διαμόρφωση ενός συνολικού Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής, ο οποίος αποτελεί βασική μεθοδολογική συμβολή της εργασίας και επιτρέπει τη συστηματική αξιολόγηση των στάσεων και αντιλήψεων της τοπικής κοινωνίας απέναντι στο έργο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας συγκεντρώνουν γενικά υψηλό επίπεδο κοινωνικής αποδοχής. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν κυρίως τη συμβολή του έργου στην τουριστική ανάπτυξη, στη βελτίωση της λειτουργίας και της ασφάλειας του λιμένα, καθώς και στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Παράλληλα, καταγράφονται προβληματισμοί σχετικά με πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, με τις επιδράσεις κατά την περίοδο κατασκευής και με την ανάγκη μεγαλύτερης ενημέρωσης και συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Συνολικά, η εργασία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κοινωνική αποδοχή έργων υποδομής αποτελεί πολυδιάστατη διαδικασία, η οποία εξαρτάται από κοινωνικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και θεσμικούς παράγοντες. Παράλληλα, προτείνεται ένα εφαρμοσμένο μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί και σε άλλα έργα υποδομής σε τοπικό επίπεδο.

Λέξεις – Κλειδιά

κοινωνική αποδοχή, έργα υποδομής, λιμενικά έργα, τοπική κοινωνία, συμμετοχική διακυβέρνηση, Αγία Ευφημία Κεφαλονιάς.

«Development of a methodological framework for assessing the social acceptance of infrastructure projects: Agia Efimia port upgrade project»

Angiolina Kavallieratou

Abstract

Social acceptance is considered one of the most important factors for the successful planning and implementation of infrastructure projects, especially in local communities where interventions directly affect economic activity, residents' daily life and the natural environment. The present thesis examines the social acceptance of the port upgrading projects in Agia Efimia, Kefalonia, and aims to develop a methodological framework for evaluating the social acceptance of infrastructure projects at a local level.

The study is based on a combination of theoretical and empirical approaches. Initially, the main theoretical perspectives regarding social acceptance, participatory governance and the role of local communities in infrastructure planning are presented. Subsequently, a quantitative survey was conducted through a structured questionnaire distributed to residents, professionals, visitors and representatives of local authorities and organizations associated with the area of Agia Efimia and the operation of the port. A total of 60 responses were collected and analyzed using descriptive statistics and the development of individual social acceptance indicators.

Within the framework of the research, indicators of perceived benefits, perceived impacts, trust, participation and overall social acceptance were developed. These indicators were combined to formulate an overall Social Acceptance Index, which constitutes the main methodological contribution of the study and enables the systematic evaluation of social attitudes and perceptions towards the project.

The results of the research indicate that the port upgrading projects in Agia Efimia generally achieve a high level of social acceptance. Participants mainly recognize the contribution of the project to tourism development, the improvement of port operation and safety, and the enhancement of the local economy. At the same time, concerns were expressed regarding possible environmental impacts, disturbances during the construction period and the need for greater public information and participation in the decision-making process.

Overall, the study concludes that social acceptance of infrastructure projects is a multidimensional process influenced by social, economic, environmental and institutional factors. Furthermore, the thesis proposes an applicable methodological framework that could also be used in the evaluation of other infrastructure projects at local level.

Keywords

social acceptance, infrastructure projects, port infrastructure, local community, participatory governance, Agia Efimia Kefalonia.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	2
Abstract	4
Περιεχόμενα	6
Κατάλογος Εικόνων / Γραφημάτων	8
Κατάλογος Πινάκων	9
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
1.1 Τα έργα υποδομής και ο ρόλος τους στη βιώσιμη ανάπτυξη.....	10
1.2 Η έννοια της κοινωνικής αποδοχής.....	12
1.3 Το ερευνητικό πρόβλημα	14
1.4 Σκοπός και στόχοι της έρευνας	15
1.5 Ερευνητικά ερωτήματα	16
1.6 Δομή της εργασίας	17
2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	18
2.1 Θεωρίες κοινωνικής αποδοχής και νομιμοποίησης	18
2.2 Συμμετοχή κοινού και διακυβέρνηση	21
2.3 Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική αποδοχή	24
2.4 Κοινωνική αποδοχή σε λιμενικά έργα	27
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	31
3.1 Ερευνητικός σχεδιασμός	31
3.2 Προσδιορισμός ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders)	33
3.3 Ανάπτυξη δεικτών κοινωνικής αποδοχής	35
Δείκτες αντίληψης οφελών	36
Δείκτες αντίληψης επιπτώσεων	36
Δείκτες εμπιστοσύνης	37
Δείκτες συμμετοχής	37
Δείκτες συνολικής κοινωνικής αποδοχής	38
3.4 Εργαλεία συλλογής δεδομένων.....	39
3.5 Μέθοδοι ανάλυσης.....	41
3.6 Διαμόρφωση Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής	43
4. ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	46
4.1 Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης: Αγία Ευφημία	46
4.2 Περιγραφή έργου αναβάθμισης λιμένα Αγ. Ευφημίας	49
4.3 Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά τοπικής κοινωνίας	52
4.4 Παρουσίαση αποτελεσμάτων	54
4.4.1 Σύνθεση δείγματος	54
4.4.2 Ενημέρωση για το έργο.....	55
4.5 Αξιολόγηση βαθμού κοινωνικής αποδοχής	61
5. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	64
5.1 Σύνθεση ευρημάτων.....	64
5.2 Οριστική διαμόρφωση πλαισίου	67
5.3 Δυνατότητα εφαρμογής σε άλλα έργα υποδομής	70
5.4 Περιορισμοί της μελέτης.....	72

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	74
Βιβλιογραφία.....	79
Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο έρευνας».....	81
Ενότητα Α: Προφίλ ερωτώμενου.....	81
Ενότητα Β: Ενημέρωση και πηγές πληροφόρησης για το έργο.....	82
Ενότητα Γ: Αντιλήψεις και στάσεις απέναντι στο έργο.....	83
Ενότητα Δ: Αντιλαμβανόμενες επιπτώσεις και ανησυχίες.....	83
Ενότητα Ε: Εμπιστοσύνη στους φορείς και στην διαδικασία υλοποίησης.....	83
Ενότητα ΣΤ: Επίπεδο συνολικής κοινωνικής αποδοχής του έργου.....	84
Ενότητα Ζ: Ανοικτές απόψεις και σχόλια.....	84

Κατάλογος Εικόνων / Γραφημάτων

Εικόνα 1: Οριζοντιογραφία υφιστάμενης κατάστασης

Εικόνα 2: Οριζοντιογραφία τελικής διάταξης έργων

Γράφημα 1: Κατηγορίες συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 2: Επίπεδο ενημέρωσης συμμετεχόντων για το έργο

Γράφημα 3: Αντίληψη σχετικά με τη συμβολή του έργου στην τουριστική ανάπτυξη

Γράφημα 4: Αντίληψη σχετικά με πιθανές επιπτώσεις κατά την περίοδο κατασκευής

Γράφημα 5: Αντίληψη σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Πίνακας δεικτών κοινωνικής αποδοχής

Πίνακας 2: Πίνακας ερμηνείας δεικτών κοινωνικής αποδοχής

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα έργα υποδομής αποτελούν βασικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και χωρικής οργάνωσης, ιδιαίτερα σε περιοχές με έντονη τουριστική και κοινωνική δραστηριότητα. Ωστόσο, η υλοποίηση τέτοιων έργων δεν επηρεάζει μόνο το φυσικό και τεχνικό περιβάλλον, αλλά και την τοπική κοινωνία, καθώς συνδέεται με ζητήματα ποιότητας ζωής, οικονομικών προσδοκιών, περιβαλλοντικών επιπτώσεων και συμμετοχής των πολιτών. Για τον λόγο αυτό, η κοινωνική αποδοχή αναδεικνύεται τα τελευταία χρόνια ως σημαντική παράμετρος στον σχεδιασμό και την αξιολόγηση έργων υποδομής.

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει το γενικό πλαίσιο της έρευνας και εισάγει τον αναγνώστη στο αντικείμενο της εργασίας. Αρχικά εξετάζεται ο ρόλος των έργων υποδομής στη βιώσιμη ανάπτυξη και αναλύεται η έννοια της κοινωνικής αποδοχής. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το ερευνητικό πρόβλημα, ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας, καθώς και τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα που καθοδηγούν τη μελέτη. Τέλος, παρουσιάζεται συνοπτικά η δομή της εργασίας.

1.1 Τα έργα υποδομής και ο ρόλος τους στη βιώσιμη ανάπτυξη

Τα έργα υποδομής αποτελούν βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνιών, καθώς εξυπηρετούν θεμελιώδεις ανάγκες που σχετίζονται με τη μετακίνηση, την ενέργεια, την ύδρευση και γενικότερα τη λειτουργία των πόλεων και των οικισμών. Πρόκειται για έργα μεγάλης κλίμακας, τα οποία συνδέονται άμεσα με την οικονομική δραστηριότητα και την κοινωνική ευημερία, επηρεάζοντας τόσο την καθημερινότητα των πολιτών όσο και τις προοπτικές ανάπτυξης μιας περιοχής. Ιδιαίτερα σε περιοχές με τουριστικό χαρακτήρα, όπως τα νησιά, οι υποδομές αποκτούν ακόμη μεγαλύτερη σημασία, καθώς σχετίζονται με την εξυπηρέτηση επισκεπτών και την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας (Azege et al., 2021).

Στο πλαίσιο της σύγχρονης αναπτυξιακής πολιτικής, τα έργα υποδομής δεν αντιμετωπίζονται πλέον μόνο ως τεχνικά έργα, αλλά ως παρεμβάσεις που πρέπει να εντάσσονται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει την ισορροπία μεταξύ οικονομικής μεγέθυνσης, περιβαλλοντικής προστασίας και κοινωνικής συνοχής. Επομένως, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των έργων θα πρέπει να λαμβάνουν

υπόψη όχι μόνο την κάλυψη λειτουργικών αναγκών, αλλά και τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και την κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό, αναδεικνύεται η ανάγκη για ολοκληρωμένες προσεγγίσεις που ενσωματώνουν περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια στη λήψη αποφάσεων (Bok et al., 2023).

Η υλοποίηση έργων υποδομής μπορεί να επιφέρει σημαντικά οφέλη, όπως η βελτίωση της προσβασιμότητας, η ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και η δημιουργία θέσεων εργασίας. Παράλληλα, όμως, ενδέχεται να προκαλέσει και αρνητικές επιπτώσεις, όπως περιβαλλοντική υποβάθμιση, αλλοίωση του τοπίου ή αλλαγές στις χρήσεις γης. Για τον λόγο αυτό, η αξιολόγηση των επιπτώσεων των έργων αποτελεί βασικό στάδιο του σχεδιασμού τους. Η εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων, ειδικότερα, συμβάλλει στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ένα έργο επηρεάζει τις τοπικές κοινωνίες και βοηθά στον εντοπισμό πιθανών αντιδράσεων ή συγκρούσεων (Sakawi et al., 2025).

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που αναδεικνύεται στη βιβλιογραφία είναι ο ρόλος της διακυβέρνησης και της συμμετοχής των εμπλεκόμενων φορέων. Η επιτυχής υλοποίηση ενός έργου δεν εξαρτάται μόνο από τον τεχνικό του σχεδιασμό, αλλά και από τη συνεργασία μεταξύ δημόσιων αρχών, ιδιωτών και τοπικών κοινωνιών. Η ενίσχυση της διαφάνειας και η ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση κλίματος εμπιστοσύνης και στη μείωση των αντιδράσεων. Η εμπιστοσύνη αυτή αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αποδοχή των έργων, καθώς επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται τόσο τα οφέλη όσο και τις επιπτώσεις τους (Li et al., 2025).

Παράλληλα, η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικά προβλήματα κατά την υλοποίηση έργων υποδομής, όπως καθυστερήσεις, αυξημένο κόστος ή και ακύρωση έργων. Συνεπώς, η κατανόηση των στάσεων και των αντιλήψεων των πολιτών και των άλλων εμπλεκόμενων ομάδων αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η διερεύνηση αυτών των παραμέτρων επιτρέπει τον καλύτερο σχεδιασμό των έργων και τη λήψη μέτρων που ενισχύουν την αποδοχή τους (Ge et al., 2021).

Συνολικά, τα έργα υποδομής διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς συνδέουν την οικονομική πρόοδο με την κοινωνική ευημερία και την προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο, η επιτυχία τους δεν εξαρτάται μόνο από τα τεχνικά τους

χαρακτηριστικά, αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο ενσωματώνονται στο κοινωνικό και χωρικό πλαίσιο. Για τον λόγο αυτό, η εξέταση της κοινωνικής διάστασης των έργων και η κατανόηση της αποδοχής τους από την τοπική κοινωνία αποτελούν βασικά ζητήματα, τα οποία θα αποτελέσουν αντικείμενο ανάλυσης στη συνέχεια της παρούσας εργασίας.

1.2 Η έννοια της κοινωνικής αποδοχής

Η έννοια της κοινωνικής αποδοχής έχει αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια ως ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την υλοποίηση δημόσιων έργων και υποδομών. Η κοινωνική αποδοχή σχετίζεται με τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες και οι εμπλεκόμενοι φορείς αντιλαμβάνονται, αξιολογούν και τελικά αποδέχονται ή απορρίπτουν ένα έργο. Δεν πρόκειται για μια απλή ή μονοδιάστατη έννοια, αλλά για μια σύνθετη διαδικασία που επηρεάζεται από κοινωνικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και θεσμικούς παράγοντες.

Στη διεθνή βιβλιογραφία, η κοινωνική αποδοχή συχνά συνδέεται με την επιτυχή εφαρμογή έργων, ιδιαίτερα σε τομείς όπως οι ενεργειακές και μεταφορικές υποδομές. Η έλλειψη αποδοχής μπορεί να οδηγήσει σε αντιδράσεις, καθυστερήσεις ή ακόμη και ακύρωση έργων, γεγονός που αναδεικνύει τη σημασία της κατανόησης των παραγόντων που την επηρεάζουν (Ge et al., 2021). Για τον λόγο αυτό, η κοινωνική αποδοχή θεωρείται πλέον βασική προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη σωστή διαχείριση των τεχνικών έργων.

Παραδοσιακά, η κοινωνική αποδοχή αντιμετωπιζόταν ως ένα τελικό αποτέλεσμα, δηλαδή ως η θετική ή αρνητική στάση των πολιτών απέναντι σε ένα έργο. Ωστόσο, πιο πρόσφατες προσεγγίσεις υποστηρίζουν ότι η αποδοχή δεν είναι στατική, αλλά εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου και διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια των διαφορετικών φάσεων ενός έργου, από τον αρχικό σχεδιασμό έως τη λειτουργία του (Kluskens et al., 2024). Με βάση αυτή τη λογική, η κοινωνική αποδοχή μπορεί να θεωρηθεί ως μια δυναμική διαδικασία, στην οποία εμπλέκονται διαφορετικοί παράγοντες και ομάδες ενδιαφερομένων.

Ένα σημαντικό στοιχείο της έννοιας είναι ότι η κοινωνική αποδοχή δεν αφορά αποκλειστικά τους κατοίκους μιας περιοχής. Αντίθετα, περιλαμβάνει ένα ευρύτερο σύνολο εμπλεκόμενων φορέων, όπως τοπικές αρχές, επαγγελματίες, συλλογικούς φορείς και επισκέπτες. Οι διαφορετικές αυτές ομάδες μπορεί να έχουν διαφορετικές αντιλήψεις, συμφέροντα και προσδοκίες από ένα έργο, γεγονός που καθιστά την αποδοχή μια πολυπαραγοντική και συχνά πολύπλοκη διαδικασία (Liu et al., 2019).

Επιπλέον, η κοινωνική αποδοχή δεν εκφράζεται πάντα με τον ίδιο τρόπο. Μπορεί να κυμαίνεται από την ενεργή υποστήριξη έως την παθητική ανοχή ή ακόμη και την αντίθεση. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η απουσία έντονων αντιδράσεων δεν σημαίνει απαραίτητα αποδοχή, καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις οι πολίτες ενδέχεται να μην εκφράζουν τη γνώμη τους λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης ή αίσθησης ότι δεν μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία (Klusdens et al., 2024). Συνεπώς, η διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής απαιτεί προσεκτική προσέγγιση και κατάλληλα εργαλεία συλλογής δεδομένων.

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την κοινωνική αποδοχή είναι η εμπιστοσύνη προς τους φορείς που σχεδιάζουν και υλοποιούν το έργο. Η ύπαρξη διαφάνειας, η παροχή έγκυρης ενημέρωσης και η δυνατότητα συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορούν να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη και, κατ' επέκταση, την αποδοχή ενός έργου. Αντίθετα, η έλλειψη ενημέρωσης ή η αίσθηση αποκλεισμού μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικές στάσεις και αντιδράσεις.

Συνοψίζοντας, η κοινωνική αποδοχή αποτελεί μια δυναμική και πολυδιάστατη έννοια, η οποία διαμορφώνεται μέσα από την αλληλεπίδραση διαφορετικών παραγόντων και ομάδων. Η κατανόηση της έννοιας αυτής είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων υποδομής, καθώς συμβάλλει στην πρόληψη συγκρούσεων και στην ενίσχυση της βιωσιμότητας των παρεμβάσεων. Για τον λόγο αυτό, η διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής αποτελεί βασικό αντικείμενο της παρούσας εργασίας.

1.3 Το ερευνητικό πρόβλημα

Η υλοποίηση έργων υποδομής, αν και συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, συνοδεύεται συχνά από αντιδράσεις και αμφισβητήσεις σε τοπικό επίπεδο. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει ένα βασικό ζήτημα που απασχολεί τόσο τη διοίκηση όσο και την επιστημονική κοινότητα: την κοινωνική αποδοχή των έργων. Παρά τη σημασία της, η κοινωνική αποδοχή δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί ή να μετρηθεί, καθώς εξαρτάται από πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες, όπως οι αντιλήψεις των πολιτών, τα τοπικά συμφέροντα και οι αναμενόμενες επιπτώσεις ενός έργου.

Στη διεθνή βιβλιογραφία επισημαίνεται ότι η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής μπορεί να οδηγήσει σε καθυστερήσεις ή τροποποιήσεις έργων, ακόμη και όταν αυτά είναι τεχνικά άρτια και αναπτυξιακά αναγκαία (Ge et al., 2021). Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι η επιτυχία ενός έργου δεν εξαρτάται μόνο από τον σχεδιασμό και τη χρηματοδότησή του, αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτό από την τοπική κοινωνία. Παράλληλα, η αποδοχή δεν διαμορφώνεται με ενιαίο τρόπο, καθώς διαφορετικές ομάδες πληθυσμού μπορεί να αξιολογούν το ίδιο έργο με διαφορετικά κριτήρια (Liu et al., 2019).

Στο πλαίσιο αυτό, το βασικό ερευνητικό πρόβλημα της παρούσας εργασίας εστιάζει στη διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής ενός συγκεκριμένου έργου υποδομής, και ειδικότερα των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας στον Δήμο Σάμης. Το πρόβλημα έγκειται στο ότι, ενώ τα έργα αυτά αναμένεται να συμβάλουν στην τοπική ανάπτυξη και την ενίσχυση του τουρισμού, δεν είναι εκ των προτέρων σαφές πώς γίνονται αντιληπτά από τους κατοίκους, τους επαγγελματίες και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς της περιοχής.

Επιπλέον, ανακύπτει το ζήτημα της διαφοροποίησης των στάσεων μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, καθώς οι ανάγκες και τα συμφέροντά τους δεν ταυτίζονται. Για παράδειγμα, οι μόνιμοι κάτοικοι, οι επαγγελματίες, οι τοπικοί φορείς και οι επισκέπτες ενδέχεται να αξιολογούν το έργο με διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με τον βαθμό που επηρεάζονται από αυτό. Συνεπώς, το ερευνητικό πρόβλημα δεν περιορίζεται μόνο στη μέτρηση της αποδοχής, αλλά επεκτείνεται και στην κατανόηση των παραγόντων που τη διαμορφώνουν.

Η διερεύνηση του συγκεκριμένου προβλήματος κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση του σχεδιασμού και της διαχείρισης παρόμοιων έργων

στο μέλλον, ενισχύοντας παράλληλα τη σύνδεση μεταξύ τεχνικών παρεμβάσεων και κοινωνικών αναγκών.

1.4 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας, στον Δήμο Σάμης, καθώς και η κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν τις στάσεις των εμπλεκόμενων ομάδων απέναντι στο συγκεκριμένο έργο. Η επιλογή του συγκεκριμένου έργου ως μελέτη περίπτωσης συνδέεται με τη σημασία του για την τοπική ανάπτυξη, αλλά και με το γεγονός ότι πρόκειται για ένα έργο υποδομής που επηρεάζει άμεσα την καθημερινότητα, την οικονομική δραστηριότητα και το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

Ειδικότερα, η έρευνα επιδιώκει να καταγράψει και να αναλύσει τις αντιλήψεις διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, όπως των μόνιμων κατοίκων, των επαγγελματιών, των τοπικών φορέων και των επισκεπτών, οι οποίοι είτε επηρεάζονται άμεσα είτε έμμεσα από την υλοποίηση του έργου. Μέσα από τη σύγκριση των απόψεων αυτών των ομάδων, επιδιώκεται να αναδειχθούν πιθανές διαφοροποιήσεις στη στάση τους, καθώς και οι λόγοι που τις προκαλούν.

Παράλληλα, ένας βασικός στόχος της εργασίας είναι η διερεύνηση των παραγόντων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της κοινωνικής αποδοχής, όπως η ενημέρωση, η εμπιστοσύνη προς τους φορείς υλοποίησης, οι αναμενόμενες επιπτώσεις και τα προσδοκώμενα οφέλη του έργου. Η κατανόηση των παραμέτρων αυτών μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της διαδικασίας σχεδιασμού και υλοποίησης παρόμοιων έργων στο μέλλον.

Τέλος, η εργασία αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός μεθοδολογικού πλαισίου αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής, το οποίο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ως εργαλείο από φορείς του δημόσιου τομέα για τη διαχείριση έργων υποδομής, ενισχύοντας τη σύνδεση μεταξύ τεχνικού σχεδιασμού και κοινωνικών αναγκών.

1.5 Ερευνητικά ερωτήματα

Με βάση τον σκοπό και τους στόχους της παρούσας εργασίας, διαμορφώνονται συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία καθοδηγούν τη μελέτη και τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων. Τα ερωτήματα αυτά εστιάζουν στη διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας, καθώς και στους παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις των εμπλεκόμενων ομάδων.

Το βασικό ερευνητικό ερώτημα της εργασίας είναι το εξής:

- Σε ποιο βαθμό τα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας γίνονται αποδεκτά από την τοπική κοινωνία και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς;

Προκειμένου να απαντηθεί το παραπάνω ερώτημα, τίθενται επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία επιτρέπουν μια πιο αναλυτική προσέγγιση του θέματος:

- Ποιες είναι οι στάσεις και οι αντιλήψεις των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων (κάτοικοι, επαγγελματίες, φορείς, επισκέπτες) απέναντι στο έργο;
- Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη διαμόρφωση της κοινωνικής αποδοχής, όπως η ενημέρωση, η εμπιστοσύνη προς τους φορείς υλοποίησης, τα αναμενόμενα οφέλη και οι πιθανές επιπτώσεις;
- Υπάρχουν διαφοροποιήσεις στις στάσεις μεταξύ των επιμέρους ομάδων και σε τι οφείλονται αυτές;
- Σε ποιο βαθμό η συμμετοχή ή η ενημέρωση των πολιτών επηρεάζει το επίπεδο αποδοχής του έργου;
- Μπορεί η μελέτη της συγκεκριμένης περίπτωσης να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός ευρύτερου πλαισίου αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής για παρόμοια δημόσια έργα;

Η διατύπωση των παραπάνω ερωτημάτων επιτρέπει τη συστηματική και στοχευμένη προσέγγιση του αντικειμένου της έρευνας και συμβάλλει στην πληρέστερη κατανόηση της σχέσης μεταξύ έργων υποδομής και τοπικής κοινωνίας. Παράλληλα, τα ερωτήματα αυτά αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση του ερευνητικού εργαλείου (ερωτηματολογίου) που θα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια της εργασίας.

1.6 Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία οργανώνεται σε διακριτά κεφάλαια, με στόχο τη συστηματική προσέγγιση του θέματος. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο, το ερευνητικό πρόβλημα, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με την κοινωνική αποδοχή έργων υποδομής και τους παράγοντες που την επηρεάζουν. Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας, συμπεριλαμβανομένου του ερευνητικού εργαλείου και των ομάδων στόχου. Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά τη μελέτη περίπτωσης του λιμένα Αγίας Ευφημίας και την παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών της περιοχής και του έργου. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας, ενώ στο έκτο κεφάλαιο διατυπώνονται τα συμπεράσματα και προτάσεις για μελλοντική αξιοποίηση του μεθοδολογικού πλαισίου.

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η κοινωνική αποδοχή έργων υποδομής αποτελεί αντικείμενο αυξανόμενου επιστημονικού ενδιαφέροντος, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις έργων που επηρεάζουν άμεσα την τοπική κοινωνία και το φυσικό περιβάλλον. Η διεθνής βιβλιογραφία δείχνει ότι η αποδοχή ή η αντίδραση απέναντι σε ένα έργο δεν εξαρτάται μόνο από τα τεχνικά χαρακτηριστικά του, αλλά και από κοινωνικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και θεσμικούς παράγοντες. Παράλληλα, ζητήματα όπως η εμπιστοσύνη προς τους φορείς, η συμμετοχή των πολιτών και η διακυβέρνηση παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση κοινωνικών στάσεων.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας μέσα από τη βιβλιογραφική προσέγγιση της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής. Εξετάζονται οι βασικές θεωρίες κοινωνικής αποδοχής και νομιμοποίησης, η σημασία της συμμετοχής του κοινού και της διακυβέρνησης, καθώς και οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη στάση των πολιτών απέναντι σε έργα ανάπτυξης. Τέλος, γίνεται ειδική αναφορά στην κοινωνική αποδοχή λιμενικών έργων και στις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν οι παράκτιες και τουριστικές περιοχές.

2.1 Θεωρίες κοινωνικής αποδοχής και νομιμοποίησης

Η κοινωνική αποδοχή αποτελεί σήμερα μία από τις πιο κρίσιμες έννοιες στη συζήτηση για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων υποδομής. Αν και για πολλά χρόνια η έμφαση δινόταν κυρίως στην τεχνική αρτιότητα, στη χρηματοδότηση και στη λειτουργικότητα των έργων, η διεθνής βιβλιογραφία δείχνει πλέον με σαφήνεια ότι η επιτυχία ενός έργου δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τα τεχνικά του χαρακτηριστικά. Εξαρτάται επίσης από το κατά πόσο το έργο γίνεται κατανοητό, αποδεκτό και τελικά νομιμοποιημένο από την κοινωνία μέσα στην οποία πρόκειται να ενταχθεί. Η κοινωνική αποδοχή, επομένως, δεν αποτελεί δευτερεύον ή συμπληρωματικό παράγοντα, αλλά βασική διάσταση της συνολικής βιωσιμότητας ενός έργου (Ge et al., 2021· Li et al., 2025).

Στη βιβλιογραφία, η κοινωνική αποδοχή έχει προσεγγιστεί με διαφορετικούς τρόπους. Σε μια πιο παραδοσιακή θεώρηση, αντιμετωπίζεται ως αποτέλεσμα, δηλαδή ως τελικό επίπεδο υποστήριξης ή αντίθεσης απέναντι σε ένα έργο. Με αυτή τη λογική, η κοινωνική

αποδοχή μετριέται συνήθως μέσω της στάσης των πολιτών, της πρόθεσης υποστήριξης ή της απουσίας αντίδρασης. Ωστόσο, νεότερες θεωρητικές προσεγγίσεις αμφισβητούν αυτή τη μάλλον στενή αντίληψη και υποστηρίζουν ότι η αποδοχή δεν είναι ένα στατικό τελικό σημείο, αλλά μια δυναμική και εξελισσόμενη διαδικασία, η οποία διαμορφώνεται καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής ενός έργου, από τον αρχικό σχεδιασμό μέχρι και τη λειτουργία του (Kluskens et al., 2024· Stephanides et al., 2025).

Η δυναμική αυτή προσέγγιση έχει ιδιαίτερη σημασία, διότι επιτρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι κοινωνικές στάσεις δεν είναι απόλυτες και αμετάβλητες. Αντίθετα, οι αντιλήψεις των πολιτών, των τοπικών φορέων και των άλλων εμπλεκόμενων ομάδων μπορεί να μεταβάλλονται, ανάλογα με το πώς εξελίσσεται η διαδικασία, ποια πληροφόρηση παρέχεται, ποια οφέλη ή επιβαρύνσεις αναμένονται και κατά πόσο δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής. Με αυτή την έννοια, η κοινωνική αποδοχή συνδέεται όχι μόνο με το “τι” είναι ένα έργο, αλλά και με το “πώς” σχεδιάζεται, “ποιοι” συμμετέχουν και “με ποιους όρους” λαμβάνονται οι αποφάσεις (Kluskens et al., 2024).

Ένα από τα πιο χρήσιμα θεωρητικά σχήματα για την κατανόηση της κοινωνικής αποδοχής είναι εκείνο που διακρίνει πολλαπλές διαστάσεις αποδοχής. Από σχετικές προσεγγίσεις προκύπτει ότι η αποδοχή δεν αφορά μόνο την τεχνική λύση ή τη γενική ιδέα ενός έργου, αλλά και επιμέρους αντικείμενα, όπως η χωροθέτηση, η αισθητική ένταξη, η διαδικασία διαβούλευσης, η κατανομή των ωφελειών και η αξιοπιστία των αρμόδιων φορέων. Αυτό σημαίνει ότι κάποιος μπορεί να αποδέχεται την αναγκαιότητα ενός έργου γενικά, αλλά να διαφωνεί με τη συγκεκριμένη θέση, με τον τρόπο εφαρμογής ή με την κατανομή των συνεπειών του. Κατά συνέπεια, η κοινωνική αποδοχή δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως μία ενιαία και ομοιογενής στάση, αλλά ως σύνθετο σύνολο επιμέρους αξιολογήσεων (Kluskens et al., 2024· Enserink et al., 2022).

Σημαντικό θεωρητικό στοιχείο αποτελεί επίσης η διάκριση ανάμεσα στη γενική κοινωνική αποδοχή μιας τεχνολογίας ή ενός τύπου έργου και στην αποδοχή ενός συγκεκριμένου έργου σε έναν συγκεκριμένο τόπο. Στην πράξη, το γεγονός ότι οι πολίτες μπορεί να θεωρούν γενικά αναγκαία τα έργα υποδομής ή τις παρεμβάσεις ανάπτυξης δεν σημαίνει αυτομάτως ότι αποδέχονται και κάθε επιμέρους εφαρμογή τους. Η μετάβαση από το γενικό στο ειδικό επίπεδο είναι καθοριστική, γιατί εκεί αναδεικνύονται ζητήματα καθημερινότητας, τοπικής ταυτότητας, χρήσεων γης, οικονομικών συμφερόντων και περιβαλλοντικών ανησυχιών. Για τον λόγο αυτό, η τοπική κοινωνική αποδοχή συνιστά

ιδιαίτερο πεδίο ανάλυσης, με δικούς του όρους και παραμέτρους (Ge et al., 2021· Tsiaras et al., 2025).

Στο ίδιο πλαίσιο, ιδιαίτερη σημασία έχει η έννοια της νομιμοποίησης. Η νομιμοποίηση ενός έργου δεν ταυτίζεται απλώς με τη νομική του έγκριση ή τη διοικητική του ωρίμανση. Ένα έργο μπορεί να είναι θεσμικά νόμιμο, δηλαδή να πληροί όλες τις απαιτούμενες διαδικασίες, αλλά να μην είναι κοινωνικά νομιμοποιημένο. Η κοινωνική νομιμοποίηση αφορά την αναγνώριση από την κοινωνία ότι ένα έργο είναι όχι μόνο νόμιμο, αλλά και θεμιτό, δίκαιο, αναγκαίο και συμβατό με το κοινό συμφέρον. Με άλλα λόγια, η κοινωνική νομιμοποίηση στηρίζεται στο κατά πόσο οι πολίτες και οι εμπλεκόμενοι φορείς αντιλαμβάνονται ότι το έργο έχει επαρκή αιτιολόγηση, ακολουθεί δίκαιες διαδικασίες και λαμβάνει υπόψη τις τοπικές ανάγκες και ανησυχίες (Li et al., 2025).

Η διάσταση αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για τα έργα υποδομής, διότι συνήθως πρόκειται για παρεμβάσεις που μετασχηματίζουν τον χώρο, επηρεάζουν χρήσεις, δημιουργούν νέες σχέσεις κόστους και οφέλους και συχνά επεμβαίνουν σε ήδη διαμορφωμένες κοινωνικές και οικονομικές ισορροπίες. Επομένως, η αποδοχή τους δεν μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο μέσω τεχνικών μελετών ή διοικητικών πράξεων. Χρειάζεται και ένα επίπεδο κοινωνικής νομιμοποίησης, το οποίο διαμορφώνεται μέσα από διαδικασίες ενημέρωσης, διαφάνειας, συμμετοχής και εμπιστοσύνης. Όπως δείχνει η πρόσφατη βιβλιογραφία, η διακυβέρνηση και η οργανωσιακή μάθηση στους δημόσιους φορείς επηρεάζουν άμεσα τη δυνατότητα ενίσχυσης της κοινωνικής νομιμοποίησης των έργων (Li et al., 2025).

Στην κατεύθυνση αυτή, κεντρική θέση κατέχει η θεωρία της διαδικαστικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρητική προσέγγιση, οι πολίτες δεν αξιολογούν μόνο το τελικό αποτέλεσμα ενός έργου, αλλά και τη διαδικασία μέσω της οποίας αυτό αποφασίστηκε. Όταν μια διαδικασία θεωρείται ανοιχτή, διαφανής, δίκαιη και συμμετοχική, είναι πιθανότερο το έργο να κριθεί θετικά, ακόμη και αν υπάρχουν επιφυλάξεις ως προς επιμέρους πτυχές του. Αντίθετα, όταν η διαδικασία θεωρείται προσχηματική, αδιαφανής ή αποκλειστική, τότε μειώνεται η εμπιστοσύνη και αποδυναμώνεται η κοινωνική αποδοχή. Η σημασία της συμμετοχής, του έγκαιρου διαλόγου και της εμπιστοσύνης προς τους φορείς έχει αναδειχθεί επανειλημμένα στη σχετική βιβλιογραφία (Liu et al., 2019· Azege et al., 2021).

Συναφής με τα παραπάνω είναι και η θεωρία της διανεμητικής δικαιοσύνης, σύμφωνα με την οποία οι πολίτες αξιολογούν αν τα οφέλη και τα βάρη ενός έργου κατανέμονται με δίκαιο τρόπο. Η αποδοχή ενισχύεται όταν οι τοπικές κοινωνίες εκτιμούν ότι το έργο δημιουργεί ουσιαστικά οφέλη, χωρίς να επιβαρύνει δυσανάλογα συγκεκριμένες ομάδες ή περιοχές. Αντίθετα, όταν υπάρχει η αίσθηση ότι τα οφέλη κατευθύνονται αλλού, ενώ οι τοπικές επιβαρύνσεις παραμένουν στην περιοχή, η κοινωνική αποδοχή τείνει να μειώνεται. Η παράμετρος αυτή έχει μελετηθεί ιδιαίτερα σε έργα ενέργειας και μεταφορών, όμως οι σχετικές θεωρήσεις μπορούν να εφαρμοστούν και ευρύτερα στα έργα δημόσιας υποδομής (Enserink et al., 2022· Tsiaras et al., 2025).

Επιπλέον, η κοινωνική αποδοχή συνδέεται στενά με την εμπιστοσύνη. Η εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς, τους μελετητές, τους φορείς υλοποίησης και τις τοπικές αρχές λειτουργεί ως κομβικός παράγοντας, ο οποίος επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο γίνονται αντιληπτές τόσο οι πληροφορίες όσο και οι συνέπειες ενός έργου. Όταν οι πολίτες θεωρούν ότι οι αρμόδιοι φορείς ενεργούν με συνέπεια, διαφάνεια και υπευθυνότητα, είναι πιθανότερο να δώσουν πίστωση εμπιστοσύνης και να αξιολογήσουν θετικότερα το έργο. Αντίθετα, η δυσπιστία μπορεί να ενισχύσει την αμφισβήτηση και να οδηγήσει ακόμη και σε απόρριψη ενός έργου, ανεξάρτητα από τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά του (Liu et al., 2019).

Ένα ακόμη θεωρητικό σημείο που έχει σημασία είναι ότι η απουσία έντονης αντίδρασης δεν ισοδυναμεί πάντοτε με αποδοχή. Όπως υποστηρίζεται σε πρόσφατες προσεγγίσεις, η σιωπή ή η μη ενεργή αντίσταση μπορεί να συνδέεται με αίσθημα αδυναμίας, με κόπωση, με έλλειψη πληροφόρησης ή με την πεποίθηση ότι οι αποφάσεις έχουν ήδη ληφθεί. Επομένως, η πραγματική αποδοχή δεν πρέπει να συγχέεται με την απλή έλλειψη αντίδρασης. Η διάκριση αυτή είναι κρίσιμη, ιδίως σε μικρές τοπικές κοινωνίες, όπου οι στάσεις μπορεί να εκφράζονται πιο έμμεσα ή πιο επιφυλακτικά (Kluskens et al., 2024).

2.2 Συμμετοχή κοινού και διακυβέρνηση

Η συμμετοχή του κοινού και οι διαδικασίες διακυβέρνησης αποτελούν βασικούς πυλώνες για την επιτυχή υλοποίηση έργων υποδομής και συνδέονται άμεσα με την ενίσχυση της κοινωνικής αποδοχής. Στη σύγχρονη προσέγγιση σχεδιασμού έργων, η λήψη αποφάσεων

δεν θεωρείται πλέον αποκλειστική αρμοδιότητα των τεχνικών και διοικητικών φορέων, αλλά μια διαδικασία στην οποία εμπλέκονται ενεργά πολλαπλοί δρώντες, όπως οι τοπικές κοινωνίες, οι επαγγελματικοί φορείς και οι χρήστες του χώρου. Η μετάβαση αυτή αντανακλά μια ευρύτερη αλλαγή αντίληψης, σύμφωνα με την οποία η αποτελεσματική διακυβέρνηση απαιτεί διαφάνεια, συνεργασία και διάλογο (Azege et al., 2021· Li et al., 2025).

Η έννοια της συμμετοχής του κοινού αφορά το σύνολο των διαδικασιών μέσω των οποίων οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται, να εκφράζουν απόψεις και να επηρεάζουν, σε κάποιο βαθμό, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός έργου. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, από την απλή ενημέρωση έως τη διαβούλευση και τη συνδιαμόρφωση αποφάσεων. Στην πράξη, όσο πιο ουσιαστική και έγκαιρη είναι η συμμετοχή, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα ενίσχυσης της εμπιστοσύνης και, κατ' επέκταση, της κοινωνικής αποδοχής (Liu et al., 2019).

Η βιβλιογραφία επισημαίνει ότι η συμμετοχή δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως τυπική διαδικασία, αλλά ως ουσιαστικό εργαλείο διακυβέρνησης. Σε πολλές περιπτώσεις, η συμμετοχή περιορίζεται σε διαδικασίες ενημέρωσης ή σε τυπικές διαβουλεύσεις, οι οποίες πραγματοποιούνται όταν οι βασικές αποφάσεις έχουν ήδη ληφθεί. Αυτή η προσέγγιση συχνά δημιουργεί την αίσθηση ότι η συμμετοχή είναι προσχηματική, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε δυσπιστία και αρνητικές στάσεις. Αντίθετα, όταν οι πολίτες εμπλέκονται σε πρώιμο στάδιο και έχουν πραγματική δυνατότητα να επηρεάσουν τον σχεδιασμό, ενισχύεται η αίσθηση δικαιοσύνης και αυξάνεται η πιθανότητα αποδοχής (Kluszens et al., 2024).

Σημαντική είναι επίσης η διάκριση μεταξύ διαφορετικών επιπέδων συμμετοχής. Σε ένα βασικό επίπεδο, οι πολίτες ενημερώνονται για ένα έργο και τις επιπτώσεις του. Σε ένα επόμενο επίπεδο, δίνεται η δυνατότητα διατύπωσης απόψεων μέσω διαβουλεύσεων, ερωτηματολογίων ή δημόσιων συζητήσεων. Σε πιο προχωρημένα επίπεδα, οι πολίτες συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων ή ακόμη και στη διαχείριση ορισμένων πτυχών του έργου. Η επιλογή του κατάλληλου επιπέδου συμμετοχής εξαρτάται από τη φύση του έργου, τα χαρακτηριστικά της τοπικής κοινωνίας και το θεσμικό πλαίσιο (Azege et al., 2021).

Παράλληλα, η έννοια της διακυβέρνησης σχετίζεται με τον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται και λειτουργούν οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η σύγχρονη διακυβέρνηση των έργων υποδομής χαρακτηρίζεται από πολυεπίπεδες δομές, όπου εμπλέκονται φορείς σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, περιλαμβάνει τη συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών, καθώς και τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Σε αυτό το πλαίσιο, η αποτελεσματική διακυβέρνηση δεν αφορά μόνο τη συμμόρφωση με θεσμικούς κανόνες, αλλά και την ικανότητα συντονισμού, διαχείρισης συγκρούσεων και ενσωμάτωσης διαφορετικών συμφερόντων (Li et al., 2025).

Ένα κρίσιμο στοιχείο της διακυβέρνησης είναι η εμπιστοσύνη. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εμπιστοσύνη προς τους φορείς υλοποίησης επηρεάζει καθοριστικά την αποδοχή ενός έργου. Η εμπιστοσύνη αυτή οικοδομείται μέσα από συνεπείς και διαφανείς διαδικασίες, σαφή ενημέρωση και ουσιαστική ανταπόκριση στις ανησυχίες των πολιτών. Αντίθετα, η έλλειψη εμπιστοσύνης μπορεί να ενισχύσει την αμφισβήτηση, ακόμη και όταν το έργο παρουσιάζει σημαντικά οφέλη (Liu et al., 2019).

Επιπλέον, η βιβλιογραφία αναδεικνύει ότι η συμμετοχή του κοινού δεν είναι ομοιόμορφη. Διαφορετικές ομάδες πολιτών έχουν διαφορετικά επίπεδα ενδιαφέροντος, γνώσεων και δυνατοτήτων συμμετοχής. Ορισμένοι επιθυμούν ενεργό εμπλοκή, ενώ άλλοι προτιμούν απλώς να ενημερώνονται. Συνεπώς, οι διαδικασίες συμμετοχής θα πρέπει να είναι ευέλικτες και να προσαρμόζονται στις ανάγκες των διαφορετικών ομάδων. Η παροχή πολλαπλών τρόπων συμμετοχής, όπως δημόσιες συναντήσεις, ψηφιακά εργαλεία ή στοχευμένες διαβουλεύσεις, μπορεί να συμβάλει στην ευρύτερη εμπλοκή της κοινωνίας (Kluskens et al., 2024).

Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα είναι ο χρόνος της συμμετοχής. Όπως προκύπτει από σχετικές μελέτες, η συμμετοχή είναι πιο αποτελεσματική όταν πραγματοποιείται σε πρώιμα στάδια του σχεδιασμού. Σε αυτή τη φάση, υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα προσαρμογής του έργου και ενσωμάτωσης των απόψεων των πολιτών. Αντίθετα, όταν η συμμετοχή περιορίζεται σε μεταγενέστερα στάδια, οι δυνατότητες αλλαγών είναι περιορισμένες και οι πολίτες συχνά αισθάνονται ότι δεν έχουν ουσιαστικό ρόλο (Azegge et al., 2021).

Στο πλαίσιο των έργων υποδομής, η συμμετοχή του κοινού συνδέεται επίσης με την έννοια της κοινωνικής μάθησης. Μέσα από τη διαδικασία διαλόγου και ανταλλαγής

απόψεων, τόσο οι πολίτες όσο και οι φορείς αποκτούν καλύτερη κατανόηση των ζητημάτων που σχετίζονται με το έργο. Η διαδικασία αυτή μπορεί να οδηγήσει σε πιο ισορροπημένες αποφάσεις, καθώς λαμβάνονται υπόψη διαφορετικές οπτικές και εμπειρίες. Επιπλέον, ενισχύει την ικανότητα των φορέων να προσαρμόζουν τις πολιτικές και τις πρακτικές τους με βάση την ανατροφοδότηση που λαμβάνουν (Li et al., 2025).

Ωστόσο, παρά τα οφέλη της συμμετοχής, υπάρχουν και προκλήσεις. Η διαδικασία συμμετοχής μπορεί να είναι χρονοβόρα, να απαιτεί πόρους και να οδηγήσει σε συγκρούσεις μεταξύ διαφορετικών συμφερόντων. Επιπλέον, υπάρχει ο κίνδυνος άνισης εκπροσώπησης, όπου ορισμένες ομάδες έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα συμμετοχής από άλλες. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός των διαδικασιών συμμετοχής, ώστε να διασφαλίζεται η ισορροπία και η αντιπροσωπευτικότητα.

Συνοψίζοντας, η συμμετοχή του κοινού και η διακυβέρνηση αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την επιτυχία των έργων υποδομής. Η ουσιαστική εμπλοκή των πολιτών, η διαφάνεια, η εμπιστοσύνη και η αποτελεσματική οργάνωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων συμβάλλουν στην ενίσχυση της κοινωνικής αποδοχής και της νομιμοποίησης των έργων. Η κατανόηση των παραπάνω παραμέτρων είναι ιδιαίτερα σημαντική για την παρούσα εργασία, καθώς σχετίζεται άμεσα με την αξιολόγηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας και τη διαμόρφωση του ερευνητικού πλαισίου.

2.3 Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική αποδοχή

Η κοινωνική αποδοχή των έργων υποδομής δεν διαμορφώνεται τυχαία, αλλά επηρεάζεται από ένα σύνολο παραγόντων που σχετίζονται τόσο με τα χαρακτηριστικά του έργου όσο και με τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της τοπικής κοινωνίας. Η κατανόηση των παραγόντων αυτών είναι κρίσιμη, καθώς επιτρέπει τον σχεδιασμό παρεμβάσεων που μπορούν να ενισχύσουν την αποδοχή και να μειώσουν πιθανές αντιδράσεις. Η διεθνής βιβλιογραφία έχει αναδείξει μια σειρά από βασικές κατηγορίες παραγόντων, οι οποίοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και διαμορφώνουν τη συνολική στάση των πολιτών (Enserink et al., 2022· Ge et al., 2021).

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες είναι η ενημέρωση και η πρόσβαση στην πληροφορία. Οι πολίτες τείνουν να αξιολογούν πιο θετικά ένα έργο όταν διαθέτουν σαφή και αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με τον σκοπό, τα χαρακτηριστικά και τις επιπτώσεις του. Η έλλειψη ενημέρωσης ή η παροχή ασαφών και αντιφατικών πληροφοριών μπορεί να δημιουργήσει αβεβαιότητα και καχυποψία, οδηγώντας σε αρνητικές στάσεις. Η έγκαιρη και διαφανής ενημέρωση αποτελεί, επομένως, βασική προϋπόθεση για την ενίσχυση της κοινωνικής αποδοχής (Azege et al., 2021).

Στενά συνδεδεμένος με την ενημέρωση είναι ο παράγοντας της εμπιστοσύνης. Η εμπιστοσύνη προς τους φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης επηρεάζει καθοριστικά τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται ένα έργο. Όταν οι αρμόδιοι φορείς θεωρούνται αξιόπιστοι, συνεπείς και διαφανείς, είναι πιθανότερο να γίνει αποδεκτή ακόμη και μια παρέμβαση που συνεπάγεται ορισμένες επιβαρύνσεις. Αντίθετα, η έλλειψη εμπιστοσύνης μπορεί να οδηγήσει σε αμφισβήτηση, ακόμη και όταν τα αντικειμενικά οφέλη του έργου είναι σημαντικά (Liu et al., 2019).

Ένας ακόμη κρίσιμος παράγοντας αφορά τα αντιλαμβανόμενα οφέλη και κόστη. Οι πολίτες αξιολογούν τα έργα υποδομής με βάση το κατά πόσο εκτιμούν ότι θα αποφέρουν θετικά αποτελέσματα, όπως οικονομική ανάπτυξη, βελτίωση υποδομών, αύξηση της απασχόλησης ή αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Παράλληλα, λαμβάνουν υπόψη πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, όπως περιβαλλοντική επιβάρυνση, αλλοίωση του τοπίου ή αύξηση της κυκλοφορίας. Η κοινωνική αποδοχή ενισχύεται όταν τα οφέλη θεωρούνται μεγαλύτερα από τα κόστη και όταν αυτά κατανέμονται με δίκαιο τρόπο (Enserink et al., 2022· Tsiaras et al., 2025).

Σημαντική είναι επίσης η έννοια της δικαιοσύνης, τόσο σε διαδικαστικό όσο και σε διανεμητικό επίπεδο. Η διαδικαστική δικαιοσύνη σχετίζεται με το κατά πόσο οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων είναι δίκαιες, διαφανείς και συμμετοχικές. Όταν οι πολίτες αισθάνονται ότι έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους και ότι αυτές λαμβάνονται υπόψη, είναι πιο πιθανό να αποδεχτούν το αποτέλεσμα. Η διανεμητική δικαιοσύνη αφορά την κατανομή των οφελών και των επιβαρύνσεων. Η αίσθηση ότι ένα έργο ωφελεί κυρίως άλλες περιοχές ή ομάδες, ενώ επιβαρύνει την τοπική κοινωνία, μπορεί να οδηγήσει σε έντονη αντίδραση (Ge et al., 2021).

Ένας επιπλέον παράγοντας είναι τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των πολιτών, όπως η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, το εισόδημα και το επάγγελμα. Οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται και αξιολογούν τα έργα. Για παράδειγμα, άτομα που δραστηριοποιούνται οικονομικά σε τομείς που σχετίζονται άμεσα με το έργο μπορεί να έχουν πιο θετική στάση, ενώ άλλες ομάδες μπορεί να εμφανίζουν μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα. Επιπλέον, το επίπεδο εκπαίδευσης μπορεί να επηρεάσει την κατανόηση των τεχνικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων που σχετίζονται με ένα έργο (Tsiaras et al., 2025).

Η τοπική ταυτότητα και η σχέση των κατοίκων με τον χώρο αποτελούν επίσης σημαντικούς παράγοντες. Σε πολλές περιπτώσεις, οι πολίτες αντιδρούν σε έργα που θεωρούν ότι αλλοιώνουν τον χαρακτήρα της περιοχής τους ή επηρεάζουν αρνητικά το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Η σύνδεση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη σε μικρές τοπικές κοινωνίες, όπου ο χώρος δεν αποτελεί απλώς τόπο κατοικίας, αλλά στοιχείο ταυτότητας και καθημερινής ζωής. Επομένως, η ενσωμάτωση των τοπικών χαρακτηριστικών στον σχεδιασμό ενός έργου μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αποδοχή του (Enserink et al., 2022).

Ένας ακόμη παράγοντας που έχει αναδειχθεί στη βιβλιογραφία είναι η προηγούμενη εμπειρία της τοπικής κοινωνίας με παρόμοια έργα. Εάν οι πολίτες έχουν βιώσει θετικά αποτελέσματα από προηγούμενες παρεμβάσεις, είναι πιο πιθανό να εμφανίσουν θετική στάση απέναντι σε νέα έργα. Αντίθετα, αρνητικές εμπειρίες μπορεί να δημιουργήσουν προκατάληψη και δυσπιστία. Η εμπειρία αυτή λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση νέων προτάσεων (Bok et al., 2023).

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται και επικοινωνείται το έργο. Η γλώσσα, τα μέσα επικοινωνίας και το πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσεται το έργο επηρεάζουν την αντίληψη των πολιτών. Ένα έργο που παρουσιάζεται ως αναπτυξιακή ευκαιρία μπορεί να αξιολογηθεί διαφορετικά από ένα έργο που παρουσιάζεται ως αναγκαία παρέμβαση για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Η επικοινωνιακή στρατηγική, επομένως, αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη διαμόρφωση της κοινωνικής αποδοχής (Azege et al., 2021).

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί επίσης η συμμετοχή των πολιτών, η οποία, όπως έχει ήδη αναφερθεί, επηρεάζει άμεσα τη διαμόρφωση στάσεων. Η δυνατότητα έκφρασης απόψεων

και η αίσθηση συμμετοχής στη διαδικασία ενισχύουν την αποδοχή, καθώς δημιουργούν ένα αίσθημα συνιδιοκτησίας του έργου. Αντίθετα, η απουσία συμμετοχής μπορεί να ενισχύσει την αίσθηση αποκλεισμού και να οδηγήσει σε αρνητικές αντιδράσεις (Liu et al., 2019).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η κοινωνική αποδοχή δεν είναι στατική, αλλά μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου. Οι στάσεις των πολιτών μπορεί να αλλάξουν ανάλογα με την εξέλιξη του έργου, την εμπειρία από τη λειτουργία του και την εμφάνιση νέων δεδομένων. Η αποδοχή, επομένως, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια δυναμική διαδικασία, η οποία απαιτεί συνεχή παρακολούθηση και προσαρμογή των πολιτικών και των πρακτικών (Kluskens et al., 2024· Stephanides et al., 2025).

Συνοψίζοντας, η κοινωνική αποδοχή των έργων υποδομής επηρεάζεται από ένα σύνολο παραγόντων που σχετίζονται με την ενημέρωση, την εμπιστοσύνη, τα αντιλαμβανόμενα οφέλη και κόστη, τη δικαιοσύνη, τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά, την τοπική ταυτότητα και τη συμμετοχή των πολιτών. Η κατανόηση αυτών των παραγόντων είναι απαραίτητη για τον σχεδιασμό έργων που δεν είναι μόνο τεχνικά άρτια, αλλά και κοινωνικά αποδεκτά. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, οι παράγοντες αυτοί αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση του ερευνητικού εργαλείου και την ανάλυση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας.

Οι παράγοντες που αναλύθηκαν προηγουμένως επηρεάζουν σε διαφορετικό βαθμό κάθε κατηγορία έργων, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Στην περίπτωση των λιμενικών έργων, οι παράγοντες αυτοί αποκτούν ειδική σημασία, καθώς συνδέονται άμεσα με τον παράκτιο χώρο και τις τοπικές δραστηριότητες. Για τον λόγο αυτό, κρίνεται σκόπιμη η εξειδικευμένη εξέταση της κοινωνικής αποδοχής σε λιμενικά έργα.

2.4 Κοινωνική αποδοχή σε λιμενικά έργα

Η κοινωνική αποδοχή των λιμενικών έργων αποτελεί ένα ιδιαίτερο και σύνθετο πεδίο ανάλυσης, καθώς τα έργα αυτά συνδυάζουν τεχνικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις. Σε αντίθεση με άλλες κατηγορίες έργων υποδομής, τα λιμενικά έργα επηρεάζουν άμεσα τον παράκτιο χώρο, ο οποίος συχνά αποτελεί βασικό στοιχείο της

τοπικής ταυτότητας και οικονομίας. Για τον λόγο αυτό, η αποδοχή τους από την τοπική κοινωνία δεν είναι δεδομένη, αλλά εξαρτάται από πολλούς παράγοντες που σχετίζονται τόσο με τα χαρακτηριστικά του έργου όσο και με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό των λιμενικών έργων είναι ότι συνδέονται άμεσα με την τοπική οικονομική δραστηριότητα. Σε πολλές παράκτιες περιοχές, όπως και στην περίπτωση της Αγίας Ευφημίας, η οικονομία βασίζεται σε δραστηριότητες όπως ο τουρισμός, η αλιεία και οι θαλάσσιες μεταφορές. Επομένως, ένα έργο αναβάθμισης λιμένα μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές προσδοκίες για οικονομική ανάπτυξη, αύξηση της επισκεψιμότητας και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Όταν τα αναμενόμενα οφέλη γίνονται αντιληπτά ως ουσιαστικά και άμεσα, η κοινωνική αποδοχή τείνει να ενισχύεται (Bok et al., 2023).

Ωστόσο, τα λιμενικά έργα ενδέχεται να προκαλέσουν και ανησυχίες, κυρίως σε σχέση με τις περιβαλλοντικές και χωρικές επιπτώσεις τους. Η κατασκευή νέων υποδομών, όπως κυματοθραύστες, προβλήτες ή επεκτάσεις παραλιακών μετώπων, μπορεί να επηρεάσει τη φυσική μορφολογία της ακτής, τα θαλάσσια ρεύματα και την αισθητική του τοπίου. Επιπλέον, η αύξηση της λιμενικής δραστηριότητας μπορεί να επιφέρει πιέσεις στο περιβάλλον και στις υφιστάμενες χρήσεις γης. Οι ανησυχίες αυτές αποτελούν συχνά βασικό παράγοντα διαμόρφωσης αρνητικών στάσεων, ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση ή όταν οι επιπτώσεις δεν έχουν αξιολογηθεί με σαφήνεια (Enserink et al., 2022).

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας αφορά τη σχέση των πολιτών με τον παράκτιο χώρο. Σε μικρές τοπικές κοινωνίες, ο χώρος αυτός δεν έχει μόνο οικονομική σημασία, αλλά και κοινωνική και πολιτιστική αξία. Η παραλία, το λιμάνι και το παραλιακό μέτωπο αποτελούν σημεία καθημερινής δραστηριότητας και κοινωνικής συναναστροφής. Επομένως, οποιαδήποτε παρέμβαση σε αυτούς τους χώρους μπορεί να επηρεάσει άμεσα την καθημερινότητα των κατοίκων. Η αποδοχή ενός λιμενικού έργου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσο οι αλλαγές αυτές θεωρούνται θετικές ή αρνητικές για την ποιότητα ζωής (Ge et al., 2021).

Η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών αποκτά ιδιαίτερη σημασία στην περίπτωση των λιμενικών έργων. Όπως έχει αναδειχθεί και στη σχετική βιβλιογραφία, η έγκαιρη ενημέρωση και η ουσιαστική διαβούλευση μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των

αντιδράσεων και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης. Όταν οι κάτοικοι έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους και να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση του έργου, είναι πιο πιθανό να αναπτύξουν θετική στάση, ακόμη και αν υπάρχουν επιμέρους επιφυλάξεις (Azege et al., 2021).

Παράλληλα, η κοινωνική αποδοχή των λιμενικών έργων επηρεάζεται από την κατανομή των ωφελειών. Εάν τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη του έργου διαχέονται στην τοπική κοινωνία, όπως μέσω της ενίσχυσης της τοπικής επιχειρηματικότητας ή της δημιουργίας θέσεων εργασίας, τότε ενισχύεται η θετική στάση των πολιτών. Αντίθετα, όταν υπάρχει η αίσθηση ότι τα οφέλη κατευθύνονται κυρίως σε εξωτερικούς φορείς, ενώ οι τοπικές επιβαρύνσεις παραμένουν, η αποδοχή μειώνεται. Η διάσταση αυτή συνδέεται άμεσα με την έννοια της διανεμητικής δικαιοσύνης (Tsiaras et al., 2025).

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η κλίμακα του έργου. Μικρότερες παρεμβάσεις που ενσωματώνονται ομαλά στο υφιστάμενο περιβάλλον είναι συνήθως πιο εύκολα αποδεκτές σε σύγκριση με μεγάλης κλίμακας έργα που επιφέρουν ριζικές αλλαγές. Στην περίπτωση των λιμενικών έργων, η προσαρμογή στον χαρακτήρα της περιοχής και η διατήρηση της τοπικής φυσιογνωμίας αποτελούν κρίσιμα στοιχεία για την αποδοχή.

Ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζει τη στάση των πολιτών είναι η προηγούμενη εμπειρία της περιοχής με αντίστοιχα έργα. Θετικές εμπειρίες μπορούν να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη και την αποδοχή, ενώ αρνητικές εμπειρίες μπορεί να δημιουργήσουν επιφυλάξεις ή και αντίδραση. Η εμπειρία αυτή λειτουργεί ως σημείο αναφοράς και επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αξιολογούνται νέες παρεμβάσεις (Bok et al., 2023).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η κοινωνική αποδοχή των λιμενικών έργων εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Οι αρχικές στάσεις μπορεί να μεταβληθούν, είτε θετικά είτε αρνητικά, ανάλογα με την πορεία υλοποίησης του έργου και τα πραγματικά αποτελέσματα που προκύπτουν. Για παράδειγμα, ένα έργο που αρχικά αντιμετωπίστηκε με επιφυλάξεις μπορεί να γίνει αποδεκτό εφόσον αποδειχθεί ότι συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη χωρίς σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις. Αντίστοιχα, ένα έργο που αρχικά έγινε αποδεκτό μπορεί να προκαλέσει δυσαρέσκεια εάν τα αποτελέσματα δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες (Kluskens et al., 2024).

Συνοψίζοντας, η κοινωνική αποδοχή των λιμενικών έργων αποτελεί αποτέλεσμα μιας σύνθετης διαδικασίας, στην οποία συνυπάρχουν οικονομικοί, περιβαλλοντικοί, κοινωνικοί

και θεσμικοί παράγοντες. Η επιτυχής ενσωμάτωση ενός έργου στον παράκτιο χώρο προϋποθέτει όχι μόνο τεχνική επάρκεια, αλλά και κατανόηση των τοπικών ιδιαιτεροτήτων, ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών και δίκαιη κατανομή των ωφελειών. Οι παραπάνω παράμετροι είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την παρούσα μελέτη, καθώς συνδέονται άμεσα με την αξιολόγηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας.

Συνολικά, το θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε στο παρόν κεφάλαιο αναδεικνύει τη σύνθετη και πολυδιάστατη φύση της κοινωνικής αποδοχής των έργων υποδομής. Η αποδοχή δεν αποτελεί στατική έννοια, αλλά διαμορφώνεται μέσα από τη δυναμική αλληλεπίδραση φορέων, διαδικασιών και παραγόντων. Η κατανόηση των παραπάνω θεωρητικών προσεγγίσεων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάλυση της μελέτης περίπτωσης που ακολουθεί, καθώς παρέχει το αναγκαίο εννοιολογικό υπόβαθρο για την ερμηνεία των εμπειρικών δεδομένων.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής απαιτεί τη χρήση κατάλληλης μεθοδολογικής προσέγγισης, ικανής να αποτυπώσει τις στάσεις, τις αντιλήψεις και τους προβληματισμούς των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων. Για τον λόγο αυτό, η παρούσα εργασία στηρίζεται σε συνδυασμό θεωρητικής ανάλυσης και εμπειρικής έρευνας, με στόχο τόσο την κατανόηση της συγκεκριμένης μελέτης περίπτωσης όσο και την ανάπτυξη ενός ευρύτερου μεθοδολογικού πλαισίου αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία της έρευνας. Αρχικά περιγράφεται η περιοχή μελέτης και προσδιορίζονται τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη που σχετίζονται με το έργο. Στη συνέχεια αναπτύσσονται οι δείκτες κοινωνικής αποδοχής και παρουσιάζονται τα εργαλεία συλλογής δεδομένων και οι μέθοδοι ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκαν. Τέλος, παρουσιάζεται η διαδικασία διαμόρφωσης του συνολικού Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής, ο οποίος αποτελεί βασικό στοιχείο της μεθοδολογικής προσέγγισης της εργασίας.

3.1 Ερευνητικός σχεδιασμός

Η παρούσα εργασία βασίζεται σε ποσοτική ερευνητική προσέγγιση και εξετάζει την κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας από τις διαφορετικές κοινωνικές ομάδες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την περιοχή. Η επιλογή της συγκεκριμένης μεθοδολογίας κρίθηκε κατάλληλη, καθώς παρέχει τη δυνατότητα συστηματικής συλλογής, καταγραφής και ανάλυσης δεδομένων από μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων, επιτρέποντας την αποτύπωση στάσεων, αντιλήψεων και προβληματισμών με τρόπο οργανωμένο και συγκρίσιμο.

Η έρευνα έχει τη μορφή μελέτης περίπτωσης (case study), καθώς επικεντρώνεται σε ένα συγκεκριμένο έργο υποδομής και στη σχέση του με την τοπική κοινωνία. Η επιλογή της Αγίας Ευφημίας ως περιοχής μελέτης συνδέεται με τη σημασία του λιμένα για την οικονομική, κοινωνική και τουριστική λειτουργία της περιοχής. Ο οικισμός παρουσιάζει έντονη εξάρτηση από τον τουρισμό και τη θαλάσσια δραστηριότητα, ενώ η λειτουργία του λιμένα επηρεάζει άμεσα τόσο την καθημερινότητα των κατοίκων όσο και την

επαγγελματική δραστηριότητα της ευρύτερης περιοχής. Παράλληλα, τα προτεινόμενα έργα αναβάθμισης χαρακτηρίζονται από σημαντικό τεχνικό, αναπτυξιακό και περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα σημαντική τη διερεύνηση της κοινωνικής τους αποδοχής.

Η εργασία στηρίζεται στη θεωρητική παραδοχή ότι η κοινωνική αποδοχή αποτελεί μια σύνθετη και πολυπαραγοντική διαδικασία. Δεν περιορίζεται μόνο στη γενική στάση υπέρ ή κατά ενός έργου, αλλά επηρεάζεται από παράγοντες όπως η ενημέρωση των πολιτών, η εμπιστοσύνη προς τους αρμόδιους φορείς, οι αναμενόμενες οικονομικές και κοινωνικές ωφέλειες, οι περιβαλλοντικές ανησυχίες και η δυνατότητα συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Για τον λόγο αυτό, η έρευνα επιχειρεί να εξετάσει πολλαπλές διαστάσεις της κοινωνικής αποδοχής και όχι αποκλειστικά τη συνολική στάση απέναντι στο έργο. Η προσέγγιση αυτή συνδέεται άμεσα με τη σύγχρονη βιβλιογραφία, σύμφωνα με την οποία η κοινωνική αποδοχή δεν αποτελεί ένα στατικό αποτέλεσμα, αλλά μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης μεταξύ κοινωνίας, θεσμών και έργων υποδομής.

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω δομημένου ερωτηματολογίου, το οποίο δημιουργήθηκε ειδικά για τις ανάγκες της έρευνας. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα, ερωτήσεις σχετικές με το επίπεδο ενημέρωσης των συμμετεχόντων, καθώς και ερωτήσεις αξιολόγησης στάσεων και αντιλήψεων μέσω κλίμακας Likert πέντε βαθμίδων. Η χρήση της συγκεκριμένης κλίμακας επέτρεψε την ποσοτικοποίηση των απαντήσεων και τη δυνατότητα στατιστικής επεξεργασίας των αποτελεσμάτων. Παράλληλα, συμπεριλήφθηκε ανοικτή ερώτηση, ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να εκφράσουν ελεύθερα απόψεις, ανησυχίες ή προσδοκίες σχετικά με το έργο. Η επιλογή ηλεκτρονικής μορφής ερωτηματολογίου συνέβαλε στη γρηγορότερη διάχυση και συμπλήρωση της έρευνας, ενώ παράλληλα διευκόλυνε την καταγραφή και οργάνωση των δεδομένων. Επιπλέον, η ηλεκτρονική διανομή επέτρεψε τη συμμετοχή ατόμων με διαφορετική σχέση με την περιοχή, όπως κατοίκων, επαγγελματιών, επισκεπτών και εκπροσώπων φορέων, ενισχύοντας έτσι την ποικιλία και την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.

Η έρευνα παρουσιάζει τόσο περιγραφικό όσο και διερευνητικό χαρακτήρα. Από τη μία πλευρά αποτυπώνει τις στάσεις και αντιλήψεις των συμμετεχόντων απέναντι στα έργα αναβάθμισης του λιμένα και από την άλλη επιχειρεί να εντοπίσει τους βασικούς

παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της κοινωνικής αποδοχής. Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων επιδιώκεται η καλύτερη κατανόηση της σχέσης μεταξύ έργων υποδομής και τοπικής κοινωνίας, καθώς και η ανάδειξη πιθανών διαφοροποιήσεων μεταξύ των επιμέρους κοινωνικών ομάδων που συμμετείχαν στην έρευνα. Παράλληλα, η συγκεκριμένη μελέτη φιλοδοξεί να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός ευρύτερου πλαισίου κατανόησης της κοινωνικής αποδοχής για παρόμοια έργα υποδομής σε τουριστικές και παράκτιες περιοχές, όπου η αλληλεπίδραση μεταξύ ανάπτυξης, τοπικής κοινωνίας και περιβάλλοντος παρουσιάζει ιδιαίτερη σημασία.

3.2 Προσδιορισμός ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders)

Η ανάλυση των ενδιαφερόμενων μερών αποτελεί βασικό στοιχείο της παρούσας έρευνας, καθώς η κοινωνική αποδοχή ενός έργου υποδομής διαμορφώνεται μέσα από τη στάση, τις αντιλήψεις και τα συμφέροντα διαφορετικών κοινωνικών ομάδων. Στην περίπτωση των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας, τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν περιορίζονται μόνο στους μόνιμους κατοίκους της περιοχής, αλλά περιλαμβάνουν ένα ευρύτερο σύνολο ατόμων και φορέων που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τη λειτουργία και την ανάπτυξη του λιμένα. Η αναγνώριση των ομάδων αυτών είναι απαραίτητη για την κατανόηση των διαφορετικών στάσεων απέναντι στο έργο, καθώς κάθε κατηγορία επηρεάζεται με διαφορετικό τρόπο από τις παρεμβάσεις που σχεδιάζονται.

Η πρώτη και σημαντικότερη ομάδα είναι οι μόνιμοι κάτοικοι της Αγίας Ευφημίας. Πρόκειται για άτομα που διαμένουν καθημερινά στον οικισμό και επηρεάζονται άμεσα από τις μεταβολές που ενδέχεται να επιφέρει το έργο στην ποιότητα ζωής, στην κυκλοφορία, στο περιβάλλον και στη συνολική εικόνα της περιοχής. Παράλληλα, αρκετοί από αυτούς ενδέχεται να διαθέτουν και επαγγελματική δραστηριότητα στον οικισμό, γεγονός που συνδέει ακόμη περισσότερο τα προσωπικά και οικονομικά τους συμφέροντα με τη λειτουργία του λιμένα. Οι κάτοικοι αποτελούν βασικό παράγοντα κοινωνικής αποδοχής, καθώς βιώνουν άμεσα τόσο τα πιθανά οφέλη όσο και τις πιθανές επιπτώσεις του έργου. Η καθημερινή επαφή τους με την περιοχή τούς επιτρέπει να αξιολογούν με πιο

ουσιαστικό τρόπο ζητήματα λειτουργικότητας, αισθητικής και περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Δεύτερη σημαντική κατηγορία αποτελούν οι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην Αγία Ευφημία χωρίς να κατοικούν μόνιμα σε αυτήν. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει επιχειρηματίες, εργαζομένους και επαγγελματίες που συνδέονται με τον τουρισμό, την εστίαση, το εμπόριο και γενικότερα τις οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής. Οι συγκεκριμένοι ενδιαφερόμενοι επηρεάζονται άμεσα από την τουριστική και οικονομική δυναμική του λιμένα, καθώς πιθανές βελτιώσεις στις υποδομές μπορούν να ενισχύσουν την επισκεψιμότητα και την τοπική οικονομία. Ταυτόχρονα, ενδέχεται να εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με τη διάρκεια των εργασιών ή τις επιπτώσεις στην καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων. Η στάση των επαγγελματιών παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς συνδέεται άμεσα με τις οικονομικές προσδοκίες που δημιουργεί το έργο.

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και των εκπροσώπων φορέων ή συλλόγων. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται εκπρόσωποι του Δήμου Σάμης, της Δημοτικής Κοινότητας Αγίας Ευφημίας, επαγγελματικών ή πολιτιστικών συλλόγων, καθώς και άλλων τοπικών οργανισμών που σχετίζονται με την περιοχή. Οι φορείς αυτοί συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στις διαδικασίες σχεδιασμού, διαχείρισης και υλοποίησης του έργου και επηρεάζουν σημαντικά τη διαμόρφωση της δημόσιας συζήτησης γύρω από αυτό. Παράλληλα, λειτουργούν ως σύνδεσμος μεταξύ τοπικής κοινωνίας και διοικητικών μηχανισμών. Η θέση τους αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς καλούνται να ισορροπήσουν ανάμεσα στις ανάγκες ανάπτυξης της περιοχής και στις απαιτήσεις προστασίας της τοπικής κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Μια ακόμη κατηγορία ενδιαφερόμενων μερών είναι οι επισκέπτες της Αγίας Ευφημίας. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει τόσο τουρίστες όσο και κατοίκους γειτονικών περιοχών του Δήμου Σάμης που επισκέπτονται συχνά τον οικισμό για αναψυχή, διασκέδαση ή επαγγελματικές δραστηριότητες. Παρότι δεν διαμένουν μόνιμα στην περιοχή, επηρεάζονται από την αισθητική, τη λειτουργικότητα και την τουριστική εικόνα του λιμένα. Η άποψή τους παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς η τουριστική ταυτότητα της Αγίας Ευφημίας συνδέεται άμεσα με την επισκεψιμότητα και την ελκυστικότητα της περιοχής. Επιπλέον, οι επισκέπτες αποτελούν σημαντικό κομμάτι της οικονομικής

δραστηριότητας του οικισμού και συνεπώς η στάση τους απέναντι στα έργα μπορεί να επηρεάσει έμμεσα και την αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής.

Η αναγνώριση και η κατανόηση των διαφορετικών ενδιαφερόμενων μερών είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αξιολόγηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας. Κάθε ομάδα προσεγγίζει το έργο μέσα από διαφορετικές εμπειρίες, ανάγκες και προσδοκίες, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη διερεύνηση των απόψεων και των αντιλήψεών τους στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας.

3.3 Ανάπτυξη δεικτών κοινωνικής αποδοχής

Η ανάπτυξη δεικτών κοινωνικής αποδοχής αποτελεί βασικό στοιχείο της μεθοδολογίας της παρούσας εργασίας, καθώς επιτρέπει τη συστηματική αξιολόγηση των στάσεων των συμμετεχόντων απέναντι στα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας. Η κοινωνική αποδοχή δεν αντιμετωπίζεται ως μία γενική και αόριστη έννοια, αλλά ως αποτέλεσμα επιμέρους παραγόντων που μπορούν να αποτυπωθούν, να μετρηθούν και να συγκριθούν. Για τον λόγο αυτό, οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου οργανώθηκαν σε θεματικούς άξονες, οι οποίοι αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες διαστάσεις της κοινωνικής αποδοχής.

Η προσέγγιση αυτή βασίζεται στη λογική ότι οι πολίτες και οι εμπλεκόμενοι φορείς δεν αξιολογούν ένα έργο μόνο συνολικά, αλλά μέσα από διαφορετικές οπτικές. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να θεωρεί ότι το έργο θα ενισχύσει την τουριστική ανάπτυξη, αλλά ταυτόχρονα να ανησυχεί για πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ή για τον τρόπο υλοποίησής του. Επομένως, η αποδοχή δεν είναι απόλυτη, αλλά διαμορφώνεται μέσα από τη στάθμιση θετικών και αρνητικών αντιλήψεων. Η χρήση δεικτών βοηθά στην καλύτερη κατανόηση αυτής της σύνθετης διαδικασίας.

Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας αναπτύσσονται πέντε βασικές ομάδες δεικτών: α) δείκτες αντίληψης οφελών, β) δείκτες αντίληψης επιπτώσεων, γ) δείκτες εμπιστοσύνης, δ) δείκτες συμμετοχής και ε) δείκτες συνολικής κοινωνικής αποδοχής. Οι δείκτες αυτοί συνδέονται άμεσα με τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και επιτρέπουν τόσο την επιμέρους όσο και τη συνολική αξιολόγηση της κοινωνικής αποδοχής του έργου.

Δείκτες αντίληψης οφελών

Η πρώτη ομάδα δεικτών αφορά την αντίληψη των συμμετεχόντων σχετικά με τα πιθανά οφέλη του έργου. Η συγκεκριμένη διάσταση είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η αποδοχή ενός έργου υποδομής ενισχύεται όταν οι πολίτες θεωρούν ότι αυτό μπορεί να προσφέρει ουσιαστική βελτίωση στην περιοχή. Στην περίπτωση του λιμένα Αγίας Ευφημίας, τα αναμενόμενα οφέλη συνδέονται με τη βελτίωση της λειτουργίας του λιμένα, την ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης, την τόνωση της τοπικής οικονομίας, την αύξηση της ασφάλειας και την αναβάθμιση της εικόνας της παραλιακής ζώνης.

Οι δείκτες οφελών προκύπτουν από τις ερωτήσεις 9 έως 14 του ερωτηματολογίου. Οι ερωτήσεις αυτές αξιολογούν κατά πόσο οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι το έργο είναι αναγκαίο για την περιοχή, ότι θα βελτιώσει τη λειτουργικότητα του λιμένα, ότι θα ενισχύσει τον τουρισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και ότι θα συμβάλει στην ασφάλεια και την αισθητική αναβάθμιση της περιοχής. Υψηλή τιμή στους δείκτες αυτούς υποδηλώνει θετική αντίληψη για τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου.

Δείκτες αντίληψης επιπτώσεων

Η δεύτερη ομάδα αφορά την αντίληψη των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων ή ανησυχιών που συνδέονται με το έργο. Η ύπαρξη θετικής στάσης απέναντι στα οφέλη δεν σημαίνει απαραίτητα απουσία προβληματισμών. Για τον λόγο αυτό, κρίθηκε απαραίτητο να εξεταστούν και οι παράγοντες που μπορεί να μειώσουν την κοινωνική αποδοχή ή να δημιουργήσουν επιφυλάξεις.

Οι δείκτες επιπτώσεων συνδέονται με τις ερωτήσεις 15 έως 19. Οι ερωτήσεις αυτές αφορούν την πιθανή περιβαλλοντική επιβάρυνση, την αλλοίωση του χαρακτήρα της περιοχής, τα προβλήματα στην καθημερινότητα των κατοίκων κατά την περίοδο κατασκευής, την πιθανότητα άνισης κατανομής των ωφελειών και την ανησυχία για τον τρόπο υλοποίησης του έργου. Οι αρχικές υψηλές τιμές στις συγκεκριμένες ερωτήσεις εκφράζουν αυξημένο επίπεδο ανησυχίας. Ωστόσο, κατά την επεξεργασία των δεδομένων εφαρμόστηκε αντιστροφή τιμών μέσω της σχέσης «νέα τιμή = 6 – αρχική τιμή», ώστε υψηλότερες τελικές τιμές να αντιστοιχούν σε θετικότερη αξιολόγηση και υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής αποδοχής. Με τον τρόπο αυτό, όλοι οι επιμέρους δείκτες κινούνται

προς την ίδια κατεύθυνση και μπορούν να συγκριθούν και να συνδυαστούν ευκολότερα κατά την τελική αξιολόγηση της κοινωνικής αποδοχής του έργου.

Δείκτες εμπιστοσύνης

Η τρίτη ομάδα δεικτών αφορά την εμπιστοσύνη προς τους αρμόδιους φορείς και τη διαδικασία διαχείρισης του έργου. Η εμπιστοσύνη αποτελεί κρίσιμο παράγοντα κοινωνικής αποδοχής, καθώς επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται τόσο την αναγκαιότητα όσο και τις πιθανές επιπτώσεις ενός έργου. Ακόμη και όταν ένα έργο θεωρείται χρήσιμο, η έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους φορείς υλοποίησης μπορεί να δημιουργήσει αμφιβολίες και επιφυλάξεις.

Οι δείκτες εμπιστοσύνης αποτυπώνονται στις ερωτήσεις 20 έως 22. Οι ερωτήσεις αυτές εξετάζουν κατά πόσο οι συμμετέχοντες εμπιστεύονται τους αρμόδιους φορείς ότι θα υλοποιήσουν σωστά το έργο, αν θεωρούν ότι οι τοπικές αρχές λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες της κοινωνίας και αν η ενημέρωση των πολιτών κρίνεται επαρκής. Υψηλές τιμές στους δείκτες αυτούς υποδηλώνουν θετική θεσμική αντίληψη και ενισχύουν τη συνολική κοινωνική αποδοχή.

Δείκτες συμμετοχής

Η τέταρτη ομάδα αφορά τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία διαμόρφωσης και υλοποίησης έργων υποδομής. Η συμμετοχή δεν εξετάζεται μόνο ως τυπική διαδικασία, αλλά ως παράγοντας που μπορεί να ενισχύσει τη διαφάνεια, την εμπιστοσύνη και την αίσθηση ότι οι πολίτες έχουν λόγο σε ζητήματα που επηρεάζουν την καθημερινότητά τους.

Οι δείκτες συμμετοχής συνδέονται με τις ερωτήσεις 23 και 24. Η πρώτη εξετάζει κατά πόσο οι πολίτες θεωρούν ότι πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση τέτοιων έργων, ενώ η δεύτερη αξιολογεί αν η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας μπορεί να βελτιώσει το τελικό αποτέλεσμα. Υψηλές τιμές στους δείκτες αυτούς δείχνουν αυξημένη ανάγκη συμμετοχικής διακυβέρνησης και αναδεικνύουν τη σημασία του κοινωνικού διαλόγου.

Δείκτες συνολικής κοινωνικής αποδοχής

Η πέμπτη ομάδα δεικτών αφορά τη συνολική στάση των συμμετεχόντων απέναντι στο έργο. Οι δείκτες αυτοί αποτελούν την πιο άμεση αποτύπωση της κοινωνικής αποδοχής και συνδέονται με τις ερωτήσεις 25 έως 27. Συγκεκριμένα, εξετάζεται αν οι συμμετέχοντες βλέπουν θετικά τα έργα αναβάθμισης του λιμένα, αν θα υποστήριζαν την υλοποίησή τους και αν θεωρούν ότι το έργο είναι συμβατό με τις ανάγκες της περιοχής.

Οι συγκεκριμένες ερωτήσεις χρησιμοποιούνται ως βασικός άξονας για την τελική αποτίμηση της κοινωνικής αποδοχής. Ωστόσο, η ερμηνεία τους δεν γίνεται αποκομμένα από τους υπόλοιπους δείκτες, αλλά σε συνδυασμό με αυτούς. Για παράδειγμα, ένα υψηλό επίπεδο συνολικής αποδοχής σε συνδυασμό με υψηλές περιβαλλοντικές ανησυχίες μπορεί να δείχνει ότι οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν το έργο, αλλά υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και με ανάγκη προσεκτικής διαχείρισης.

Πίνακας 1: Πίνακας δεικτών κοινωνικής αποδοχής

Κατηγορία δείκτη	Περιεχόμενο δείκτη	Ερωτήσεις
Δείκτης αντίληψης οφελών	Αναγκαιότητα έργου, τουριστική ανάπτυξη, τοπική οικονομία, ασφάλεια, αισθητική αναβάθμιση	9–14
Δείκτης αντίληψης επιπτώσεων	Περιβαλλοντικές ανησυχίες, αλλοίωση χαρακτήρα περιοχής, προβλήματα κατασκευής, άνιση κατανομή ωφελειών	15–19
Δείκτης εμπιστοσύνης	Εμπιστοσύνη στους φορείς, ανταπόκριση τοπικών αρχών, επάρκεια ενημέρωσης	20–22
Δείκτης συμμετοχής	Ανάγκη ενεργού ρόλου πολιτών, συμβολή συμμετοχής στο τελικό αποτέλεσμα	23–24
Δείκτης συνολικής κοινωνικής αποδοχής	Θετική στάση, υποστήριξη έργου, συμβατότητα με ανάγκες περιοχής	25–27

Για την επεξεργασία των δεδομένων, κάθε απάντηση στην πενταβάθμια κλίμακα Likert αντιστοιχεί σε αριθμητική τιμή από 1 έως 5, όπου το 1 δηλώνει τη χαμηλότερη συμφωνία και το 5 την υψηλότερη. Για κάθε κατηγορία δείκτη μπορεί να υπολογιστεί ο μέσος όρος των επιμέρους ερωτήσεων. Με τον τρόπο αυτό προκύπτει μια συνοπτική αριθμητική αποτύπωση κάθε διάστασης της κοινωνικής αποδοχής.

Ενδεικτικά, ο δείκτης αντίληψης οφελών μπορεί να υπολογιστεί ως ο μέσος όρος των απαντήσεων στις ερωτήσεις 9 έως 14, ενώ ο δείκτης εμπιστοσύνης ως ο μέσος όρος των ερωτήσεων 20 έως 22. Στην περίπτωση των επιπτώσεων, επειδή οι υψηλές τιμές εκφράζουν αυξημένες ανησυχίες, ο δείκτης θα ερμηνεύεται είτε ως δείκτης

προβληματισμού είτε, εφόσον ενταχθεί σε συνολικό δείκτη αποδοχής, θα αντιστρέφεται αριθμητικά. Η αντιστροφή μπορεί να γίνει με τον τύπο: **νέα τιμή = 6 – αρχική τιμή**. Έτσι, μια απάντηση 5, που δηλώνει έντονη ανησυχία, μετατρέπεται σε 1 ως προς τη συνολική αποδοχή.

Για την τελική ερμηνεία των δεικτών προτείνεται η ακόλουθη ταξινόμηση:

Πίνακας 2: Πίνακας ερμηνείας δεικτών κοινωνικής αποδοχής

Μέση τιμή δείκτη	Ερμηνεία
1,00 – 2,49	Χαμηλό επίπεδο
2,50 – 3,49	Μέτριο επίπεδο
3,50 – 5,00	Υψηλό επίπεδο

Η παραπάνω κατηγοριοποίηση επιτρέπει την απλή και κατανοητή παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Παράλληλα, διευκολύνει τη σύγκριση μεταξύ των διαφορετικών ομάδων συμμετεχόντων, δηλαδή μόνιμων κατοίκων, επαγγελματιών, επισκεπτών και εκπροσώπων φορέων. Μέσα από τη σύγκριση αυτή μπορεί να διαπιστωθεί εάν ορισμένες ομάδες εμφανίζουν υψηλότερη ή χαμηλότερη αποδοχή, μεγαλύτερες ανησυχίες ή διαφορετικό επίπεδο εμπιστοσύνης προς τους φορείς.

Συνολικά, η ανάπτυξη των παραπάνω δεικτών αποτελεί βασικό στοιχείο της μεθοδολογικής συμβολής της παρούσας εργασίας. Το προτεινόμενο πλαίσιο δεν περιορίζεται στη γενική καταγραφή απόψεων, αλλά επιχειρεί να μετατρέψει τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σε μετρήσιμες διαστάσεις κοινωνικής αποδοχής. Με αυτόν τον τρόπο, καθίσταται δυνατή η πιο ολοκληρωμένη αξιολόγηση του έργου και η εξαγωγή συμπερασμάτων που μπορούν να αξιοποιηθούν όχι μόνο για την περίπτωση της Αγίας Ευφημίας, αλλά και για παρόμοια έργα υποδομής σε τοπικές και παράκτιες περιοχές.

3.4 Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε ως βασικό εργαλείο το δομημένο ερωτηματολόγιο. Η επιλογή του συγκεκριμένου εργαλείου κρίθηκε κατάλληλη για τους σκοπούς της έρευνας, καθώς παρέχει τη δυνατότητα συστηματικής καταγραφής στάσεων, αντιλήψεων και απόψεων από μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων

με τρόπο οργανωμένο και συγκρίσιμο. Παράλληλα, το ερωτηματολόγιο επιτρέπει τη μετατροπή των απαντήσεων σε ποσοτικά δεδομένα, τα οποία μπορούν να αναλυθούν στατιστικά και να οδηγήσουν σε ασφαλέστερα συμπεράσματα σχετικά με την κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας.

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε ειδικά για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας και διανεμήθηκε ηλεκτρονικά μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας. Η ηλεκτρονική μορφή επιλέχθηκε λόγω της ευκολίας διάχυσης και της δυνατότητας πρόσβασης σε διαφορετικές ομάδες συμμετεχόντων που σχετίζονται με την περιοχή της Αγίας Ευφημίας. Επιπλέον, η ηλεκτρονική συλλογή δεδομένων διευκόλυνε τη συγκέντρωση, την αποθήκευση και την οργάνωση των απαντήσεων, συμβάλλοντας στην αποτελεσματικότερη επεξεργασία των δεδομένων.

Η δομή του ερωτηματολογίου οργανώθηκε σε θεματικές ενότητες, ώστε να εξετάζονται διαφορετικές διαστάσεις της κοινωνικής αποδοχής. Η πρώτη ενότητα περιλάμβανε γενικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, όπως η κατηγορία στην οποία ανήκουν, το φύλο, η ηλικιακή ομάδα, το επίπεδο εκπαίδευσης και η συχνότητα παρουσίας τους στην Αγία Ευφημία. Η καταγραφή των στοιχείων αυτών θεωρήθηκε σημαντική, καθώς επιτρέπει τη σύγκριση των στάσεων μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων.

Η δεύτερη ενότητα αφορούσε το επίπεδο γνώσης και ενημέρωσης σχετικά με τα έργα αναβάθμισης του λιμένα. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν αν γνωρίζουν την ύπαρξη των έργων, πόσο ενημερωμένοι θεωρούν ότι είναι και από ποιες πηγές έχουν λάβει πληροφορίες. Η διερεύνηση του βαθμού ενημέρωσης κρίθηκε ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η βιβλιογραφία δείχνει ότι η ενημέρωση και η πρόσβαση στην πληροφορία επηρεάζουν σημαντικά τη διαμόρφωση της κοινωνικής αποδοχής.

Στη συνέχεια, το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ενότητες σχετικές με τις αντιλήψεις για τα οφέλη του έργου, τις πιθανές επιπτώσεις, την εμπιστοσύνη προς τους αρμόδιους φορείς και τη συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Οι ερωτήσεις σχεδιάστηκαν με τρόπο που να αποτυπώνουν τόσο τις θετικές όσο και τις αρνητικές διαστάσεις της κοινωνικής αποδοχής. Εξετάστηκαν ζητήματα όπως η συμβολή του έργου στην τουριστική ανάπτυξη και την τοπική οικονομία, οι περιβαλλοντικές ανησυχίες, η

εμπιστοσύνη προς τις τοπικές αρχές και η σημασία της συμμετοχής της κοινωνίας στον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων υποδομής.

Για την αξιολόγηση των περισσότερων ερωτήσεων χρησιμοποιήθηκε πενταβάθμια κλίμακα Likert. Η συγκεκριμένη κλίμακα χρησιμοποιείται ευρέως στις κοινωνικές επιστήμες για τη μέτρηση στάσεων και αντιλήψεων, καθώς επιτρέπει τη μετατροπή ποιοτικών απόψεων σε ποσοτικά δεδομένα. Στην παρούσα έρευνα, η κλίμακα κυμαινόταν από το 1 έως το 5, όπου το 1 αντιστοιχούσε στη «διαφωνία απόλυτα» και το 5 στη «συμφωνία απόλυτα». Η χρήση της κλίμακας Likert επέτρεψε τον υπολογισμό μέσων όρων και τη δημιουργία δεικτών κοινωνικής αποδοχής, διευκολύνοντας τη συγκριτική ανάλυση των απαντήσεων μεταξύ διαφορετικών ομάδων συμμετεχόντων.

Επιπλέον, το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε και ανοικτή ερώτηση, μέσω της οποίας οι συμμετέχοντες μπορούσαν να διατυπώσουν ελεύθερα τις απόψεις, τις ανησυχίες ή τις προτάσεις τους σχετικά με τα έργα αναβάθμισης του λιμένα. Η συγκεκριμένη ερώτηση προσέφερε τη δυνατότητα καταγραφής στοιχείων που δεν θα μπορούσαν να αποτυπωθούν πλήρως μέσα από τις κλειστού τύπου ερωτήσεις, εμπλουτίζοντας έτσι την έρευνα με επιπλέον πληροφορίες και προσωπικές τοποθετήσεις.

Συνολικά, η χρήση του δομημένου ερωτηματολογίου συνέβαλε στη συστηματική και οργανωμένη συλλογή δεδομένων σχετικά με την κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας. Η διάρθρωση των ερωτήσεων και η χρήση της κλίμακας Likert επέτρεψαν την ποσοτική αποτύπωση των αντιλήψεων των συμμετεχόντων και δημιούργησαν τη βάση για την ανάλυση των αποτελεσμάτων που παρουσιάζεται στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας.

3.5 Μέθοδοι ανάλυσης

Η ανάλυση των δεδομένων της παρούσας έρευνας βασίστηκε κυρίως σε μεθόδους ποσοτικής ανάλυσης, καθώς το βασικό ερευνητικό εργαλείο ήταν το δομημένο ερωτηματολόγιο. Στόχος της ανάλυσης ήταν η συστηματική αποτύπωση των στάσεων και αντιλήψεων των συμμετεχόντων σχετικά με τα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας, καθώς και η διερεύνηση πιθανών διαφοροποιήσεων μεταξύ των επιμέρους

κοινωνικών ομάδων. Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν στοιχεία ποιοτικής προσέγγισης μέσω της επεξεργασίας των απαντήσεων της ανοικτής ερώτησης του ερωτηματολογίου.

Αρχικά πραγματοποιήθηκε περιγραφική στατιστική ανάλυση των δεδομένων. Η περιγραφική στατιστική χρησιμοποιήθηκε για την παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών του δείγματος και την αποτύπωση των απαντήσεων των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, υπολογίστηκαν απόλυτες και σχετικές συχνότητες, ποσοστά, μέσοι όροι και βασικά περιγραφικά μέτρα για κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου. Μέσω της διαδικασίας αυτής κατέστη δυνατή η συνοπτική παρουσίαση των τάσεων που εμφανίζονται στο δείγμα και η πρώτη προσέγγιση του επιπέδου κοινωνικής αποδοχής των έργων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάλυση των ερωτήσεων που βασίζονταν στην πενταβάθμια κλίμακα Likert. Για κάθε ερώτηση υπολογίστηκε ο μέσος όρος των απαντήσεων, ώστε να αποτυπωθεί το επίπεδο συμφωνίας ή διαφωνίας των συμμετεχόντων με τις αντίστοιχες προτάσεις. Στη συνέχεια, οι επιμέρους ερωτήσεις ομαδοποιήθηκαν σύμφωνα με τους δείκτες κοινωνικής αποδοχής που αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο υποκεφάλαιο. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκαν συνολικοί δείκτες αντίληψης οφελών, αντίληψης επιπτώσεων, εμπιστοσύνης, συμμετοχής και συνολικής κοινωνικής αποδοχής.

Για τις ερωτήσεις αρνητικής διατύπωσης εφαρμόστηκε διαδικασία αντιστροφής τιμών (reverse scoring), ώστε όλοι οι επιμέρους δείκτες να κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Για κάθε κατηγορία δείκτη υπολογίστηκε ο μέσος όρος των αντίστοιχων ερωτήσεων, επιτρέποντας έτσι τη δημιουργία μιας συνολικής εικόνας για κάθε διάσταση της κοινωνικής αποδοχής. Η διαδικασία αυτή διευκόλυνε τη συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των διαφορετικών ομάδων συμμετεχόντων, όπως οι μόνιμοι κάτοικοι, οι επαγγελματίες, οι επισκέπτες και οι εκπρόσωποι φορέων. Παράλληλα, οι δείκτες συνέβαλαν στην καλύτερη ερμηνεία των αποτελεσμάτων, καθώς δεν εξετάζονται μόνο μεμονωμένες ερωτήσεις αλλά συνολικές θεματικές κατηγορίες.

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε διερεύνηση πιθανών συσχετίσεων μεταξύ μεταβλητών. Εξετάστηκε κατά πόσο χαρακτηριστικά όπως η ιδιότητα των συμμετεχόντων, το επίπεδο ενημέρωσης ή η συχνότητα παρουσίας στην Αγία Ευφημία συνδέονται με διαφοροποιήσεις στους δείκτες κοινωνικής αποδοχής. Η ανάλυση αυτή κρίθηκε

σημαντική, καθώς επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν τις στάσεις απέναντι στο έργο. Για παράδειγμα, μπορεί να διαπιστωθεί αν οι μόνιμοι κάτοικοι εμφανίζουν διαφορετικό επίπεδο αποδοχής σε σχέση με τους επισκέπτες ή αν η αυξημένη ενημέρωση σχετίζεται με υψηλότερο επίπεδο εμπιστοσύνης προς τους αρμόδιους φορείς.

Παράλληλα με την ποσοτική ανάλυση, αξιοποιήθηκαν και στοιχεία θεματικής ανάλυσης μέσω της επεξεργασίας των απαντήσεων της ανοικτής ερώτησης του ερωτηματολογίου. Οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν ελεύθερα τις απόψεις, τις ανησυχίες και τις προσδοκίες τους σχετικά με τα έργα αναβάθμισης του λιμένα. Οι απαντήσεις αυτές κατηγοριοποιήθηκαν σε βασικές θεματικές ενότητες, όπως τα αναμενόμενα οικονομικά οφέλη, οι περιβαλλοντικές ανησυχίες, η ανάγκη καλύτερης ενημέρωσης και η σημασία της τουριστικής ανάπτυξης.

Η θεματική ανάλυση χρησιμοποιήθηκε συμπληρωματικά προς τα ποσοτικά δεδομένα, προσφέροντας πιο ποιοτική και αναλυτική εικόνα των απόψεων των συμμετεχόντων. Μέσα από τη διαδικασία αυτή κατέστη δυνατή η ανάδειξη ζητημάτων που δεν αποτυπώνονται πάντα πλήρως μέσω των κλειστών ερωτήσεων. Παράλληλα, η ανάλυση των ανοικτών απαντήσεων συνέβαλε στην καλύτερη ερμηνεία των στατιστικών αποτελεσμάτων και στην κατανόηση των βασικών προβληματισμών της τοπικής κοινωνίας.

Συνολικά, ο συνδυασμός περιγραφικής στατιστικής, ανάλυσης δεικτών, διερεύνησης συσχετίσεων και θεματικής ανάλυσης επέτρεψε μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας. Η συγκεκριμένη μεθοδολογία συνέβαλε τόσο στην ποσοτική αποτύπωση των στάσεων των συμμετεχόντων όσο και στην ποιοτική κατανόηση των βασικών ζητημάτων που σχετίζονται με το έργο και την επίδρασή του στην τοπική κοινωνία.

3.6 Διαμόρφωση Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής

Η διαμόρφωση ενός συνολικού Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής αποτελεί βασικό στοιχείο της παρούσας εργασίας και συνδέεται άμεσα με τον στόχο ανάπτυξης ενός μεθοδολογικού

πλαισίου αξιολόγησης έργων υποδομής. Μέσα από τον δείκτη αυτό επιχειρείται η μετατροπή των επιμέρους στάσεων και αντιλήψεων των συμμετεχόντων σε μία συνολική και μετρήσιμη αποτύπωση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας.

Η ανάγκη δημιουργίας ενός ενιαίου δείκτη προκύπτει από το γεγονός ότι η κοινωνική αποδοχή αποτελεί πολυδιάστατη έννοια και δεν μπορεί να αποτυπωθεί μόνο μέσω μίας ερώτησης ή μιας απλής θετικής ή αρνητικής στάσης απέναντι στο έργο. Οι συμμετέχοντες αξιολογούν το έργο μέσα από διαφορετικές οπτικές, όπως τα αναμενόμενα οφέλη, οι πιθανές επιπτώσεις, η εμπιστοσύνη προς τους φορείς και η δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Για τον λόγο αυτό κρίθηκε απαραίτητη η ανάπτυξη ενός σύνθετου δείκτη, ο οποίος να συνδυάζει τις διαφορετικές διαστάσεις της κοινωνικής αποδοχής σε ένα ενιαίο πλαίσιο αξιολόγησης.

Ο συνολικός Δείκτης Κοινωνικής Αποδοχής βασίζεται στους επιμέρους δείκτες που αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο υποκεφάλαιο. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει τον δείκτη αντίληψης οφελών, τον δείκτη αντίληψης επιπτώσεων, τον δείκτη εμπιστοσύνης και τον δείκτη συμμετοχής. Κάθε ένας από αυτούς προκύπτει από τον μέσο όρο των αντίστοιχων ερωτήσεων της κλίμακας Likert. Με τον τρόπο αυτό, κάθε διάσταση της κοινωνικής αποδοχής μετατρέπεται σε αριθμητική τιμή που μπορεί να συγκριθεί και να αναλυθεί.

Για τη διαμόρφωση του τελικού δείκτη, οι τιμές των επιμέρους δεικτών συνδυάζονται μέσω υπολογισμού συνολικού μέσου όρου. Στις ερωτήσεις αρνητικής διατύπωσης που αφορούν πιθανές επιπτώσεις ή προβληματισμούς σχετικά με το έργο εφαρμόστηκε διαδικασία αντιστροφής τιμών μέσω της σχέσης “νέα τιμή = 6 – αρχική τιμή”, ώστε όλοι οι επιμέρους δείκτες να κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση. Με τον τρόπο αυτό, υψηλότερες τιμές σε όλους τους δείκτες αντιστοιχούν σε υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής αποδοχής και θετικότερη συνολική αξιολόγηση του έργου.

Με τη διαδικασία αυτή, υψηλές τιμές σε όλους τους δείκτες αντιστοιχούν τελικά σε υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής αποδοχής. Στη συνέχεια υπολογίζεται ο συνολικός μέσος όρος όλων των δεικτών, από τον οποίο προκύπτει η τελική τιμή του Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής.

Η τελική τιμή του δείκτη μπορεί να κυμαίνεται από 1 έως 5. Για την ευκολότερη ερμηνεία των αποτελεσμάτων, οι τιμές ταξινομούνται σε τρεις βασικές κατηγορίες. Τιμές από 1,00

έως 2,49 αντιστοιχούν σε χαμηλό επίπεδο κοινωνικής αποδοχής, γεγονός που υποδηλώνει έντονες επιφυλάξεις ή αρνητική στάση απέναντι στο έργο. Τιμές από 2,50 έως 3,49 αντιστοιχούν σε μέτριο επίπεδο αποδοχής, όπου παρατηρείται πιο ουδέτερη ή μικτή στάση των συμμετεχόντων. Τέλος, τιμές από 3,50 έως 5,00 αντιστοιχούν σε υψηλό επίπεδο κοινωνικής αποδοχής και δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες αξιολογούν θετικά το έργο και τις επιμέρους διαστάσεις του.

Η δημιουργία του συγκεκριμένου δείκτη αποτελεί βασική μεθοδολογική συμβολή της παρούσας εργασίας, καθώς παρέχει ένα πρακτικό και εφαρμόσιμο εργαλείο αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής. Παράλληλα, επιτρέπει τη σύγκριση μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και μπορεί να αξιοποιηθεί και σε μελλοντικές μελέτες σχετικές με λιμενικά ή άλλα τεχνικά έργα σε τοπικό επίπεδο.

4. ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Η κατανόηση της κοινωνικής αποδοχής ενός έργου υποδομής προϋποθέτει τη διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής στην οποία το έργο πρόκειται να υλοποιηθεί. Η Αγία Ευφημία αποτελεί μια μικρή παράκτια κοινότητα με έντονη τουριστική δραστηριότητα και άμεση σύνδεση με τη λειτουργία του λιμένα, γεγονός που καθιστά τα έργα αναβάθμισης ιδιαίτερα σημαντικά για την τοπική κοινωνία και οικονομία.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται αρχικά τα βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης και αναλύεται ο ρόλος του λιμένα στην κοινωνική και οικονομική λειτουργία της Αγίας Ευφημίας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου. Η ανάλυση επικεντρώνεται στις στάσεις των συμμετεχόντων απέναντι στο έργο, στα αντιλαμβανόμενα οφέλη και στις πιθανές ανησυχίες, καθώς και στον ρόλο της εμπιστοσύνης και της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης του έργου.

4.1 Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης: Αγία Ευφημία

Η Αγία Ευφημία αποτελεί παραθαλάσσιο οικισμό της ανατολικής Κεφαλονιάς και υπάγεται διοικητικά στον Δήμο Σάμης. Βρίσκεται στον ομώνυμο όρμο, στον κόλπο της Σάμης, και καταλαμβάνει ιδιαίτερα πλεονεκτική γεωγραφική θέση, καθώς βρίσκεται σε μικρή απόσταση από σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς του νησιού, όπως η παραλία του Μύρτου, το σπήλαιο της Μελισσάνης και το σπήλαιο της Δρογκαράτης. Η γεωγραφική αυτή θέση, σε συνδυασμό με το φυσικό τοπίο και τον παράκτιο χαρακτήρα της περιοχής, έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του οικισμού, ο οποίος συνδυάζει χαρακτηριστικά μικρής τοπικής κοινότητας με έντονη εποχική τουριστική δραστηριότητα.

Ο μόνιμος πληθυσμός της Αγίας Ευφημίας ανέρχεται περίπου σε 500 κατοίκους. Ωστόσο, κατά τους θερινούς μήνες ο πληθυσμός αυξάνεται σημαντικά λόγω της αυξημένης τουριστικής κίνησης και της προσέλευσης επισκεπτών από άλλες περιοχές της

Κεφαλονιάς αλλά και από το εξωτερικό. Η εποχική αυτή μεταβολή επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία του οικισμού και δημιουργεί αυξημένες ανάγκες σε υποδομές, μετακινήσεις, στάθμευση, διαχείριση του παραλιακού χώρου και εξυπηρέτηση επισκεπτών. Επομένως, πρόκειται για έναν οικισμό στον οποίο η σχέση μεταξύ μόνιμου πληθυσμού και τουριστικής δραστηριότητας είναι ιδιαίτερα έντονη και επηρεάζει άμεσα τη συνολική αναπτυξιακή πορεία της περιοχής.

Η οικονομική δομή της Αγίας Ευφημίας παρουσιάζει μικτό χαρακτήρα, με κυρίαρχο ωστόσο τον τουριστικό τομέα. Η πλειονότητα των κατοίκων απασχολείται άμεσα ή έμμεσα σε δραστηριότητες που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών προς επισκέπτες και τουρίστες. Στον οικισμό λειτουργούν τουριστικά καταλύματα, ενοικιαζόμενα δωμάτια, επιχειρήσεις εστίασης, καταστήματα λιανικού εμπορίου, καθώς και υπηρεσίες μεταφοράς και εξυπηρέτησης επισκεπτών. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι δραστηριότητες που συνδέονται με τον θαλάσσιο τουρισμό, όπως η εξυπηρέτηση ιστιοπλοϊκών σκαφών, σκαφών αναψυχής, ημερήσιων εκδρομών και θαλάσσιων περιηγήσεων. Οι δραστηριότητες αυτές ενισχύουν σημαντικά την τοπική οικονομία και δημιουργούν τόσο εποχιακή όσο και μόνιμη απασχόληση για τους κατοίκους της περιοχής.

Παράλληλα με τον τουρισμό, στην ευρύτερη περιοχή εξακολουθούν να υφίστανται και παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες, όπως η κτηνοτροφία και σε μικρότερο βαθμό η αλιεία. Αν και οι δραστηριότητες αυτές δεν αποτελούν πλέον τον βασικό οικονομικό πυλώνα της περιοχής, εξακολουθούν να συνδέονται με την τοπική ταυτότητα και τη διατήρηση στοιχείων της παραδοσιακής φυσιογνωμίας της Πυλάρου. Η συνύπαρξη τουριστικών και παραδοσιακών δραστηριοτήτων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη μελέτη της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής, καθώς διαφορετικές κοινωνικές ομάδες ενδέχεται να έχουν διαφορετικές ανάγκες, προτεραιότητες και αντιλήψεις σχετικά με την ανάπτυξη της περιοχής.

Κεντρικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική λειτουργία της Αγίας Ευφημίας διαδραματίζει ο λιμένας του οικισμού. Ο λιμένας αποτελεί βασική υποδομή εξυπηρέτησης τόσο των κατοίκων όσο και των επισκεπτών και λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για τις περισσότερες τουριστικές και θαλάσσιες δραστηριότητες της περιοχής. Στη βόρεια πλευρά του λιμένα λειτουργεί ήδη οργανωμένο τουριστικό αγκυροβόλιο, το οποίο προσελκύει σημαντικό αριθμό σκαφών αναψυχής κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου.

Η ύπαρξη του αγκυροβολίου ενισχύει σημαντικά την επισκεψιμότητα και συμβάλλει στην οικονομική δραστηριότητα του οικισμού.

Η σημασία του λιμένα δεν περιορίζεται μόνο στην οικονομική του διάσταση. Ο λιμένας αποτελεί παράλληλα βασικό στοιχείο της καθημερινής ζωής και της κοινωνικής λειτουργίας της Αγίας Ευφημίας, καθώς επηρεάζει άμεσα την εικόνα του οικισμού, τη λειτουργικότητα του παραλιακού μετώπου, την προσβασιμότητα και την ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών. Η κατάσταση και η λειτουργία των λιμενικών υποδομών επηρεάζουν τόσο την ασφάλεια των θαλάσσιων δραστηριοτήτων όσο και τη συνολική ελκυστικότητα της περιοχής ως τουριστικού προορισμού.

Στο πλαίσιο αυτό, τα προτεινόμενα έργα αναβάθμισης του λιμένα αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για την τοπική κοινωνία και οικονομία. Τα έργα αφορούν κυρίως το τμήμα του λιμένα που βρίσκεται εκτός του υφιστάμενου τουριστικού αγκυροβολίου και αποσκοπούν στη βελτίωση των λιμενικών υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η υλοποίησή τους αναμένεται να επηρεάσει άμεσα τη λειτουργία του οικισμού, την τουριστική δραστηριότητα και την καθημερινότητα των κατοίκων.

Παράλληλα, η περιοχή της Αγίας Ευφημίας και της ευρύτερης Πυλάρου χαρακτηρίζεται από συνύπαρξη παράκτιου, οικιστικού, αγροτικού και φυσικού περιβάλλοντος, γεγονός που δημιουργεί διαφορετικές απαιτήσεις και πιέσεις ως προς τη διαχείριση του χώρου και την ανάπτυξη των υποδομών. Επιπλέον, η περιοχή παρουσιάζει περιβαλλοντικές, πολεοδομικές και χωρικές ιδιαιτερότητες, καθώς και ζητήματα που σχετίζονται με τη διαχείριση του αιγιαλού, της παράκτιας ζώνης και των κινδύνων πλημμύρας. Επομένως, κάθε παρέμβαση στον λιμένα δεν επηρεάζει μόνο μια τεχνική υποδομή, αλλά ένα ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό σύστημα.

Για τον λόγο αυτό, η Αγία Ευφημία αποτελεί ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περιοχή μελέτης για τη διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής έργων λιμενικών υποδομών. Πρόκειται για μια μικρή αλλά δυναμική τοπική κοινωνία, με έντονη εξάρτηση από τον τουρισμό και τον λιμένα, όπου οι επιπτώσεις ενός έργου υποδομής γίνονται άμεσα αντιληπτές τόσο στην οικονομική δραστηριότητα όσο και στην καθημερινή ζωή των κατοίκων.

4.2 Περιγραφή έργου αναβάθμισης λιμένα Αγ. Ευφημίας

Το υπό μελέτη έργο αφορά την αναβάθμιση των υφιστάμενων λιμενικών εγκαταστάσεων του λιμένα της Αγίας Ευφημίας, στη Δημοτική Ενότητα Πυλάρου του Δήμου Σάμης, στην Περιφερειακή Ενότητα Κεφαλληνίας. Βασικός στόχος του έργου είναι η βελτίωση της λειτουργικότητας, της ασφάλειας και της συνολικής ικανότητας εξυπηρέτησης του λιμένα, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται πληρέστερα στις σημερινές ανάγκες της περιοχής, τόσο σε επίπεδο ελλιμενισμού όσο και σε επίπεδο οργάνωσης του χερσαίου χώρου.

Η αναβάθμιση δεν αφορά το ήδη λειτουργούν τουριστικό αγκυροβόλιο στη βόρεια πλευρά του λιμένα, αλλά το υπόλοιπο τμήμα των υφιστάμενων υποδομών. Το έργο περιλαμβάνει συνδυασμό τεχνικών παρεμβάσεων στη λιμενολεκάνη, στα κρηπιδώματα και στο παραλιακό μέτωπο, με σκοπό αφενός την ασφαλέστερη λειτουργία του λιμένα και αφετέρου την αναβάθμιση της εικόνας και της χρηστικότητας του παράκτιου χώρου.

Ειδικότερα, προβλέπεται η κατασκευή αποσπασμένου κυματοθραύστη μήκους περίπου 150 μέτρων, με στόχο τη μείωση της εισερχόμενης κυματικής ενέργειας στη λιμενολεκάνη. Η παρέμβαση αυτή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η απομείωση του κυματισμού αναμένεται να βελτιώσει ουσιαστικά τις συνθήκες ασφαλείας για τα ελλιμενιζόμενα σκάφη. Παράλληλα, η δημιουργία ηπιότερων συνθηκών εντός της λιμενολεκάνης καθιστά εφικτή και λειτουργικά αποδοτική την εγκατάσταση νέων πλωτών προβλητών.

Μία ακόμη βασική παρέμβαση του έργου είναι η εγκατάσταση πλωτού προβλήτα ή πλωτών προβλητών συνολικού μήκους περίπου 200 μέτρων, με σκοπό την αύξηση της δυναμικότητας του λιμένα σε θέσεις ελλιμενισμού. Η ανάγκη αυτή συνδέεται άμεσα με την αυξημένη τουριστική κίνηση της περιοχής και ειδικότερα με τη ζήτηση για εξυπηρέτηση τουριστικών και λοιπών σκαφών αναψυχής στα ανατολικά παράλια της Κεφαλονιάς. Η ενίσχυση της δυνατότητας ελλιμενισμού αναμένεται να βελτιώσει την επιχειρησιακή ικανότητα του λιμένα και να ενισχύσει τον ρόλο του ως τοπικού πυρήνα θαλάσσιου τουρισμού.

Το έργο περιλαμβάνει επίσης τη διαπλάτυνση και επέκταση του δυτικού πέρατος των υφιστάμενων παραλιακών κρηπιδωμάτων, καθώς και τη διαπλάτυνση και προώθηση του παραλιακού μετώπου κατά μήκος περίπου 200 μέτρων μπροστά από τον οικισμό. Οι παρεμβάσεις αυτές αποσκοπούν όχι μόνο στη δημιουργία νέων ή βελτιωμένων θέσεων

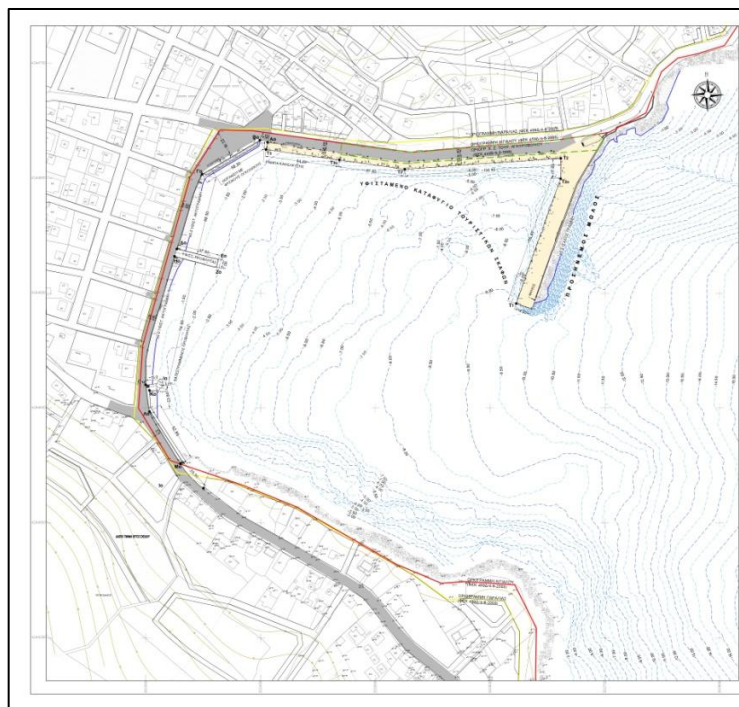
πρόσδεσης, αλλά και στην αύξηση του διαθέσιμου χερσαίου χώρου για την ασφαλέστερη και πιο ορθολογική λειτουργία του λιμένα. Με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται καλύτερες συνθήκες κυκλοφορίας, ελιγμών και διαχείρισης της καθημερινής χρήσης του χώρου.

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η διαμόρφωση των επιστρώσεων στους χερσαίους χώρους πίσω από τα κρηπιδώματα, καθώς και η πλακόστρωση του παραλιακού μετώπου και του προσήνεμου μώλου. Η παρέμβαση αυτή συνδέεται με την ανάγκη αναβάθμισης της αισθητικής και της λειτουργικότητας του παραλιακού χώρου, με ιδιαίτερη έμφαση στην κίνηση των πεζών. Η δημιουργία ικανής ζώνης κυκλοφορίας πεζών θεωρείται σημαντική, καθώς στο υφιστάμενο καθεστώς η συνύπαρξη πεζών και οχημάτων κατά μήκος του παραλιακού δρόμου είναι συχνά δυσχερής και επισφαλής, ιδίως κατά την τουριστική περίοδο.

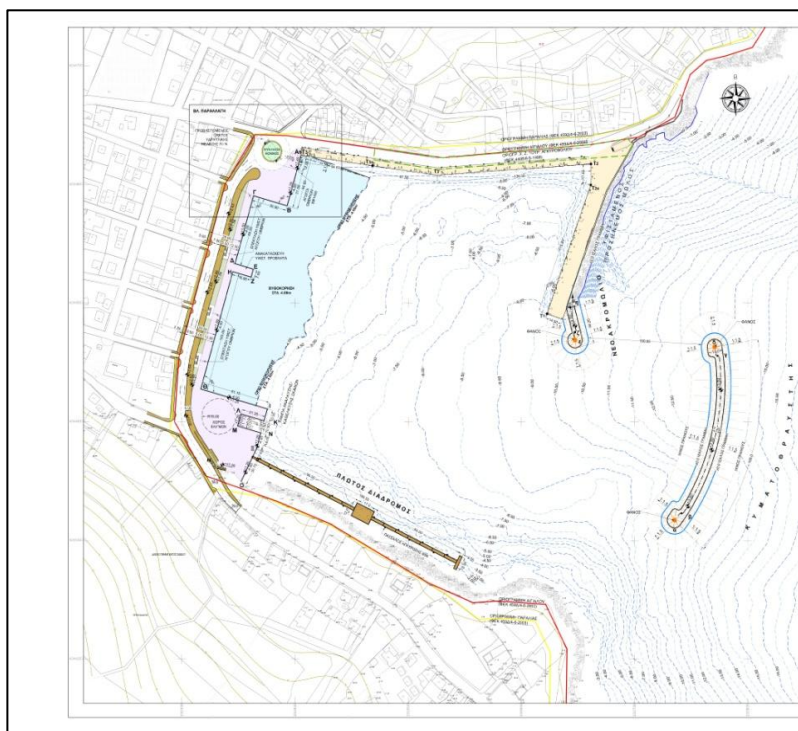
Περαιτέρω, προβλέπεται η κατασκευή νέου κρηπιδώματος στο νότιο παραλιακό μέτωπο, καθώς και η δημιουργία ράμπας ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών. Προβλέπεται επίσης η κατασκευή μικρού μώλου με εσωτερικό κρηπίδωμα, ο οποίος θα συμβάλει στην προστασία της ράμπας και στη βελτίωση της λειτουργίας της συγκεκριμένης υποδομής. Οι παρεμβάσεις αυτές ενισχύουν την επιχειρησιακή πληρότητα του λιμένα και καλύπτουν ανάγκες που σχετίζονται με τη συντήρηση, την εξυπηρέτηση και τη διαχείριση μικρών σκαφών.

Συνολικά, το έργο αποσκοπεί στη μετατροπή του λιμένα της Αγίας Ευφημίας σε μια περισσότερο ασφαλή, λειτουργική και ελκυστική λιμενική εγκατάσταση, ικανή να εξυπηρετεί μεγαλύτερο αριθμό σκαφών και να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες κατοίκων, επαγγελματιών και επισκεπτών. Παράλληλα, αναμένεται να ενισχύσει την τοπική οικονομία και ιδιαίτερα τον τουριστικό κλάδο, γεγονός που εξηγεί γιατί η διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής του έργου αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας.

Εικόνα 1: Οριζοντιογραφία υφιστάμενης κατάστασης

Εικόνα 2: Οριζοντιογραφία τελικής διάταξης έργων

4.3 Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά τοπικής κοινωνίας

Η Αγία Ευφημία αποτελεί έναν μικρό παραθαλάσσιο οικισμό του Δήμου Σάμης, με έντονη σύνδεση ανάμεσα στην κοινωνική του λειτουργία, την τοπική οικονομία και το παράκτιο μέτωπο. Η οικονομική φυσιογνωμία της περιοχής έχει διαμορφωθεί σε μεγάλο βαθμό από τη γεωγραφική της θέση, τη γειτνίαση με σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς της Κεφαλονιάς και τη λειτουργία του λιμένα, ο οποίος αποτελεί βασικό σημείο αναφοράς για τον οικισμό. Παρότι πρόκειται για μια μικρή τοπική κοινότητα, η Αγία Ευφημία παρουσιάζει ιδιαίτερη οικονομική κινητικότητα, κυρίως κατά τη θερινή περίοδο, όταν ο πληθυσμός και η επισκεψιμότητα αυξάνονται σημαντικά.

Η δομή της απασχόλησης στην περιοχή χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία του τριτογενούς τομέα και ειδικότερα των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό. Στον οικισμό δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις φιλοξενίας, ενοικιαζόμενα δωμάτια, καταστήματα εστίασης, καφέ, εμπορικά καταστήματα και υπηρεσίες μεταφοράς. Παράλληλα, σημαντικό ρόλο έχουν οι δραστηριότητες που συνδέονται με τον θαλάσσιο τουρισμό, όπως η εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής, ιστιοπλοϊκών, ημερήσιων εκδρομών και λοιπών θαλάσσιων μετακινήσεων. Οι επαγγελματικές αυτές δραστηριότητες δεν αφορούν αποκλειστικά τους μόνιμους κατοίκους της Αγίας Ευφημίας, αλλά και άτομα από την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Σάμης, τα οποία εργάζονται ή επιχειρούν στον οικισμό χωρίς να διαμένουν μόνιμα σε αυτόν.

Παρά την κυριαρχία του τουρισμού, στην ευρύτερη περιοχή εξακολουθούν να υπάρχουν και παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως η κτηνοτροφία και, σε περιορισμένο βαθμό, η αλιεία. Οι δραστηριότητες αυτές δεν αποτελούν πλέον τον κύριο οικονομικό πυλώνα της περιοχής, ωστόσο διατηρούν τη σημασία τους ως στοιχεία της τοπικής ταυτότητας και της παραγωγικής φυσιογνωμίας της Πυλάρου. Η σταδιακή μετατόπιση της οικονομίας προς τον τουρισμό έχει ενισχύσει την εξάρτηση της περιοχής από την εποχική επισκεψιμότητα, γεγονός που καθιστά τις υποδομές, και ειδικότερα τον λιμένα, κρίσιμο παράγοντα για τη βιωσιμότητα της τοπικής οικονομίας.

Ο λιμένας της Αγίας Ευφημίας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ζωή του οικισμού. Δεν αποτελεί μόνο τεχνική υποδομή ελλιμενισμού, αλλά και βασικό χώρο ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων, κοινωνικής αλληλεπίδρασης και τουριστικής προβολής. Η λειτουργία του συνδέεται άμεσα με την εξυπηρέτηση σκαφών,

την προσέλκυση επισκεπτών και την ενίσχυση της κατανάλωσης στις τοπικές επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, η παρουσία σκαφών αναψυχής και επισκεπτών δημιουργεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα, καθώς ενισχύεται η ζήτηση για υπηρεσίες εστίασης, διαμονής, εμπορίου και μεταφορών.

Η σημασία του λιμένα είναι επίσης εμφανής στη σχέση του με την εικόνα και την ταυτότητα της Αγίας Ευφημίας. Το παραλιακό μέτωπο αποτελεί έναν από τους βασικούς χώρους κίνησης και παραμονής τόσο των κατοίκων όσο και των επισκεπτών. Επομένως, η λειτουργικότητα, η ασφάλεια και η αισθητική του λιμένα επηρεάζουν άμεσα την εμπειρία των χρηστών και την ελκυστικότητα του οικισμού. Ένας οργανωμένος και ασφαλής λιμένας μπορεί να συμβάλει στην αναβάθμιση της συνολικής εικόνας της περιοχής, ενώ αντίθετα ελλείψεις στη λειτουργία, στην κυκλοφορία ή στην εξυπηρέτηση των σκαφών μπορούν να περιορίσουν τις αναπτυξιακές δυνατότητες του οικισμού.

Παράλληλα, ο λιμένας επηρεάζει διαφορετικές κοινωνικές ομάδες με διαφορετικό τρόπο. Για τους μόνιμους κατοίκους αποτελεί μέρος της καθημερινότητας και του δημόσιου χώρου του οικισμού. Για τους επαγγελματίες αποτελεί βασική υποδομή που συνδέεται με την οικονομική δραστηριότητα και την προσέλκυση πελατών. Για τους επισκέπτες αποτελεί σημείο αναφοράς της τουριστικής εμπειρίας, ενώ για τους τοπικούς φορείς συνδέεται με τον γενικότερο σχεδιασμό ανάπτυξης της περιοχής. Η πολυδιάστατη αυτή λειτουργία εξηγεί γιατί τα έργα αναβάθμισης του λιμένα δεν μπορούν να αξιολογηθούν μόνο ως τεχνική παρέμβαση, αλλά πρέπει να εξεταστούν και ως κοινωνικοοικονομική μεταβολή.

Τα προτεινόμενα έργα αναβάθμισης αναμένεται να επηρεάσουν τη δυναμική αυτή, καθώς στοχεύουν στη βελτίωση της ασφάλειας, της λειτουργικότητας και της εξυπηρέτησης του λιμένα. Η αύξηση της δυνατότητας ελλιμενισμού, η βελτίωση του παραλιακού μετώπου και η οργάνωση των χερσαίων χώρων μπορούν να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για την τοπική οικονομία. Ωστόσο, ταυτόχρονα ενδέχεται να προκύψουν προβληματισμοί σχετικά με την περιβαλλοντική επίπτωση, την αλλοίωση του χαρακτήρα της περιοχής ή την αύξηση της τουριστικής πίεσης. Για τον λόγο αυτό, η κοινωνικοοικονομική διάσταση της περιοχής αποτελεί βασικό υπόβαθρο για την κατανόηση της κοινωνικής αποδοχής του έργου.

Συνολικά, η Αγία Ευφημία παρουσιάζει χαρακτηριστικά μικρής παράκτιας κοινότητας με έντονη εξάρτηση από τον τουρισμό και τον λιμένα. Η τοπική οικονομία, η καθημερινότητα των κατοίκων και η εικόνα του οικισμού συνδέονται άμεσα με τη λειτουργία του παράκτιου χώρου. Επομένως, η αναβάθμιση του λιμένα αποτελεί παρέμβαση με ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων των εμπλεκόμενων ομάδων.

4.4 Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Η παρούσα ενότητα παρουσιάζει τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου σχετικά με την κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας. Η ανάλυση βασίζεται στα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τους συμμετέχοντες και οργανώνεται σύμφωνα με τους βασικούς άξονες του ερευνητικού εργαλείου και τους δείκτες κοινωνικής αποδοχής που αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Ειδικότερα, εξετάζονται η σύνθεση του δείγματος, το επίπεδο ενημέρωσης των πολιτών, οι αντιλήψεις σχετικά με τα οφέλη και τις πιθανές επιπτώσεις του έργου, η εμπιστοσύνη προς τους αρμόδιους φορείς, η σημασία της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας και η συνολική κοινωνική αποδοχή του έργου.

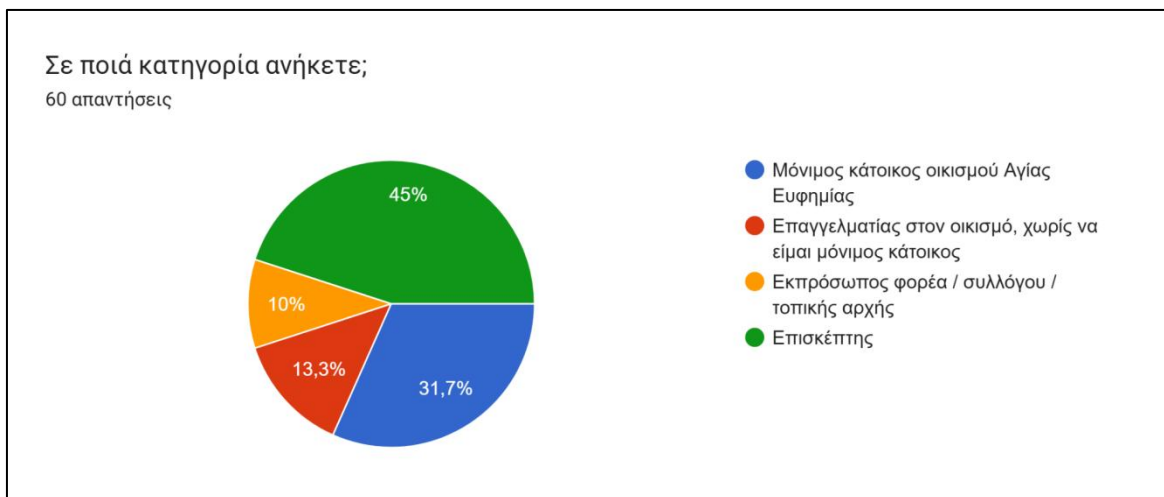
4.4.1 Σύνθεση δείγματος

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 60 άτομα, τα οποία προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες που σχετίζονται με την περιοχή της Αγίας Ευφημίας και τη λειτουργία του λιμένα. Συγκεκριμένα, 27 συμμετέχοντες δήλωσαν ότι ανήκουν στην κατηγορία των επισκεπτών, 19 ήταν μόνιμοι κάτοικοι της Αγίας Ευφημίας, 8 ήταν επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή χωρίς να κατοικούν μόνιμα σε αυτήν και 6 συμμετέχοντες ανήκαν στην κατηγορία εκπροσώπων φορέων, συλλόγων ή τοπικών αρχών.

Η σύνθεση αυτή θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς επιτρέπει την αποτύπωση διαφορετικών σχέσεων με τον οικισμό και το έργο. Οι μόνιμοι κάτοικοι συνδέονται άμεσα

με την καθημερινή λειτουργία της περιοχής, οι επαγγελματίες με την οικονομική δραστηριότητα και τον τουρισμό, οι επισκέπτες με την εμπειρία χρήσης και εικόνας του οικισμού, ενώ οι εκπρόσωποι φορέων εκφράζουν περισσότερο θεσμικές και συλλογικές προσεγγίσεις. Η συμμετοχή διαφορετικών ομάδων ενισχύει την αξιοπιστία της έρευνας και επιτρέπει την πολυδιάστατη προσέγγιση της κοινωνικής αποδοχής του έργου.

Γράφημα 1: Κατηγορίες συμμετεχόντων στην έρευνα

4.4.2 Ενημέρωση για το έργο

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων δήλωσε ότι γνωρίζει πως προγραμματίζονται έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας. Ωστόσο, το επίπεδο ενημέρωσης εμφανίζεται κυρίως μέτριο, καθώς οι περισσότερες απαντήσεις συγκεντρώθηκαν στις κατηγορίες «λίγο» και «μέτρια». Μικρό ποσοστό συμμετεχόντων δήλωσε ότι διαθέτει πλήρη ενημέρωση σχετικά με το έργο.

Το εύρημα αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς δείχνει ότι, παρότι υπάρχει γενική γνώση για την ύπαρξη της παρέμβασης, δεν παρατηρείται αντίστοιχα υψηλό επίπεδο ουσιαστικής πληροφόρησης σχετικά με τα χαρακτηριστικά, το χρονοδιάγραμμα και τις πιθανές επιπτώσεις του έργου. Παράλληλα, σημαντικό μέρος των συμμετεχόντων δήλωσε ότι ενημερώνεται κυρίως μέσω προσωπικής πληροφόρησης, γνωστών ή τοπικών συζητήσεων και λιγότερο μέσω επίσημων φορέων ή οργανωμένων διαδικασιών ενημέρωσης.

Το στοιχείο αυτό αναδεικνύει τη σημασία της διαφάνειας και της έγκαιρης ενημέρωσης σε έργα που επηρεάζουν άμεσα την τοπική κοινωνία. Η επαρκής πληροφόρηση μπορεί να λειτουργήσει ως παράγοντας ενίσχυσης της εμπιστοσύνης και της κοινωνικής αποδοχής, περιορίζοντας παράλληλα πιθανές αβεβαιότητες και προβληματισμούς.

Γράφημα 2: Επίπεδο ενημέρωσης συμμετεχόντων για το έργο

4.4.3 Αντιλαμβανόμενα οφέλη του έργου

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι οι συμμετέχοντες αξιολογούν θετικά τα αναμενόμενα οφέλη των έργων αναβάθμισης του λιμένα. Ο συνολικός δείκτης αντίληψης οφελών διαμορφώθηκε περίπου στο 4,05/5, γεγονός που αντιστοιχεί σε υψηλό επίπεδο θετικής αξιολόγησης.

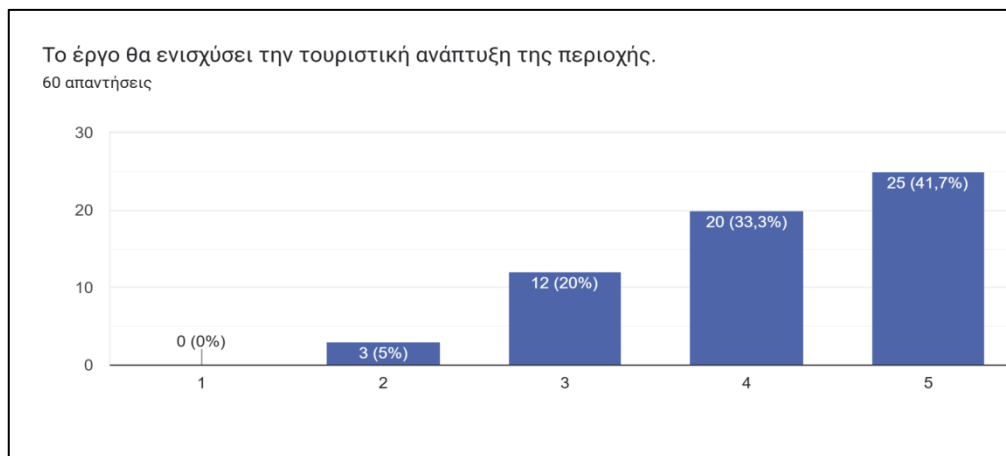
Οι υψηλότερες τιμές καταγράφηκαν στις ερωτήσεις που σχετίζονται με τη συμβολή του έργου στην τουριστική ανάπτυξη, στη βελτίωση της τοπικής οικονομίας, στην ενίσχυση της ασφάλειας για σκάφη και χρήστες του λιμένα, καθώς και στη συνολική βελτίωση της λειτουργίας του λιμένα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων αντιλαμβάνεται το έργο όχι μόνο ως τεχνική παρέμβαση, αλλά ως σημαντική αναπτυξιακή υποδομή για την περιοχή.

Ιδιαίτερα σημαντική εμφανίζεται η σύνδεση του έργου με την τουριστική ανάπτυξη. Δεδομένου ότι η Αγία Ευφημία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τουρισμό και στις δραστηριότητες που σχετίζονται με το παραλιακό μέτωπο και τη θαλάσσια αναψυχή, η

αναβάθμιση του λιμένα θεωρείται ότι μπορεί να ενισχύσει την επισκεψιμότητα, να βελτιώσει την εικόνα της περιοχής και να συμβάλει θετικά στην τοπική οικονομία.

Παράλληλα, ιδιαίτερα θετική αξιολόγηση καταγράφεται και ως προς τη βελτίωση της ασφάλειας και της λειτουργικότητας του λιμένα. Το στοιχείο αυτό δείχνει ότι οι συμμετέχοντες δεν εστιάζουν αποκλειστικά στις οικονομικές επιπτώσεις, αλλά και σε ζητήματα καθημερινής λειτουργίας και ποιότητας των υποδομών.

Γράφημα 3: Αντίληψη σχετικά με τη συμβολή του έργου στην τουριστική ανάπτυξη

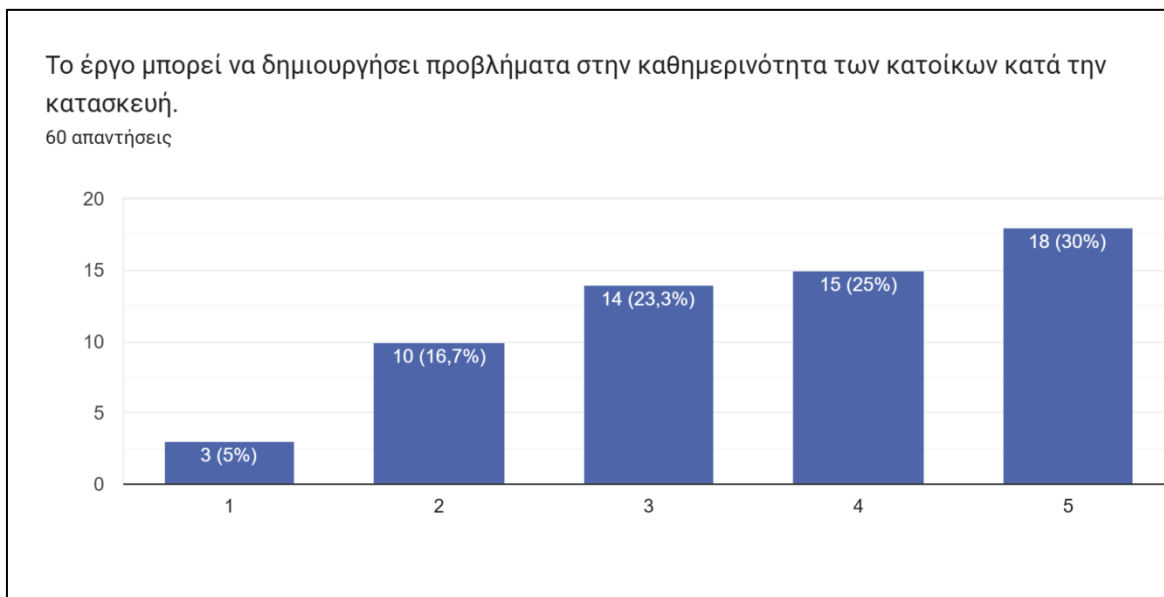
4.4.4 Αντιλαμβανόμενες επιπτώσεις και προβληματισμοί

Παρά τη συνολικά θετική στάση απέναντι στο έργο, τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν και ορισμένους προβληματισμούς σχετικά με πιθανές επιπτώσεις της παρέμβασης. Ο δείκτης αντίληψης επιπτώσεων διαμορφώθηκε περίπου στο 3,16/5, γεγονός που αντιστοιχεί σε μέτριο επίπεδο προβληματισμού.

Οι σημαντικότερες ανησυχίες των συμμετεχόντων σχετίζονται με τα προβλήματα που ενδέχεται να δημιουργηθούν στην καθημερινότητα των κατοίκων κατά τη διάρκεια της κατασκευής, καθώς και με ζητήματα που αφορούν τον τρόπο υλοποίησης του έργου. Παράλληλα, καταγράφηκαν προβληματισμοί σχετικά με πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και με την πιθανότητα αλλοίωσης του χαρακτήρα της περιοχής.

Ωστόσο, τα αποτελέσματα δεν δείχνουν συνολική αρνητική στάση απέναντι στο έργο. Αντίθετα, φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν την αναπτυξιακή σημασία της παρέμβασης, αλλά ταυτόχρονα επιθυμούν η υλοποίηση να πραγματοποιηθεί με προσοχή, σωστό σχεδιασμό και σεβασμό προς το περιβάλλον και την τοπική κοινωνία. Η κοινωνική αποδοχή του έργου εμφανίζεται επομένως θετική, αλλά υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Γράφημα 4: Αντίληψη σχετικά με πιθανές επιπτώσεις κατά την περίοδο κατασκευής

4.4.5 Εμπιστοσύνη και συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα που αφορούν την εμπιστοσύνη προς τους αρμόδιους φορείς και τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας. Ο δείκτης εμπιστοσύνης διαμορφώθηκε περίπου στο 2,95/5, γεγονός που αντιστοιχεί σε μέτριο επίπεδο εμπιστοσύνης. Οι συμμετέχοντες δεν εμφανίζονται ιδιαίτερα αρνητικοί απέναντι στους φορείς υλοποίησης, ωστόσο δεν καταγράφεται και υψηλό επίπεδο θεσμικής εμπιστοσύνης.

Παράλληλα, αρκετοί συμμετέχοντες θεωρούν ότι η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το έργο δεν είναι επαρκής, γεγονός που συνδέεται άμεσα με την ανάγκη μεγαλύτερης διαφάνειας και ουσιαστικότερης επικοινωνίας μεταξύ φορέων και τοπικής κοινωνίας.

Αντίθετα, ιδιαίτερα θετικές εμφανίζονται οι στάσεις σχετικά με τη σημασία της συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης έργων υποδομής. Ο δείκτης συμμετοχής διαμορφώθηκε περίπου στο 3,57/5, γεγονός που δείχνει ότι οι συμμετέχοντες θεωρούν σημαντικό να υπάρχει ενεργός ρόλος της τοπικής κοινωνίας σε ζητήματα που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητα και την αναπτυξιακή πορεία της περιοχής.

Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι η κοινωνική αποδοχή δεν συνδέεται αποκλειστικά με τα αναμενόμενα οφέλη ενός έργου, αλλά και με τον τρόπο λήψης αποφάσεων, την ενημέρωση και τη δυνατότητα συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία.

Γράφημα 5: Αντίληψη σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων

4.4.6 Συνολική κοινωνική αποδοχή του έργου

Η συνολική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων δείχνει ότι τα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας συγκεντρώνουν υψηλό επίπεδο κοινωνικής αποδοχής. Ο συνολικός δείκτης κοινωνικής αποδοχής διαμορφώθηκε περίπου στο 3,83/5, γεγονός που αντιστοιχεί σε θετική συνολική στάση απέναντι στο έργο.

Παράλληλα, το 68,3% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι βλέπει θετικά τα έργα αναβάθμισης του λιμένα, ενώ το 63,3% δήλωσε ότι θα υποστήριζε την υλοποίησή τους. Αντίστοιχα, σημαντικό ποσοστό θεωρεί ότι το έργο είναι συμβατό με τις ανάγκες της περιοχής.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η τοπική κοινωνία και οι υπόλοιπες ομάδες συμμετεχόντων αντιμετωπίζουν συνολικά θετικά την προοπτική αναβάθμισης του λιμένα. Ωστόσο, η αποδοχή αυτή δεν είναι απόλυτη ή άνευ όρων. Συνδέεται με την ανάγκη σωστής υλοποίησης, επαρκούς ενημέρωσης, προστασίας του περιβάλλοντος και ουσιαστικής συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Συνολικά, η έρευνα δείχνει ότι η κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας διαμορφώνεται μέσα από έναν συνδυασμό θετικών προσδοκιών και επιμέρους προβληματισμών. Το έργο γίνεται αντιληπτό κυρίως ως αναπτυξιακή παρέμβαση με σημαντικά οφέλη για την περιοχή, ενώ παράλληλα αναδεικνύεται η ανάγκη για διαφάνεια, συμμετοχικότητα και προσεκτική διαχείριση των πιθανών επιπτώσεων.

4.5 Αξιολόγηση βαθμού κοινωνικής αποδοχής

Η αξιολόγηση του βαθμού κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας αποτελεί βασικό στόχο της παρούσας έρευνας, καθώς επιτρέπει τη συνολική αποτίμηση των στάσεων, των αντιλήψεων και των προσδοκιών της τοπικής κοινωνίας και των υπόλοιπων εμπλεκόμενων ομάδων απέναντι στο έργο. Η αξιολόγηση αυτή πραγματοποιήθηκε μέσω του συνολικού Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής, ο οποίος διαμορφώθηκε με βάση τους επιμέρους δείκτες αντίληψης οφελών, αντίληψης επιπτώσεων, εμπιστοσύνης και συμμετοχής.

Ο συνολικός δείκτης κοινωνικής αποδοχής διαμορφώθηκε περίπου στο 3,83/5, τιμή η οποία αντιστοιχεί σε υψηλό επίπεδο κοινωνικής αποδοχής σύμφωνα με την κλίμακα ερμηνείας που παρουσιάστηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν συνολικά θετικά τα έργα αναβάθμισης του λιμένα και θεωρούν ότι μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη και βελτίωση της περιοχής.

Η θετική αυτή στάση συνδέεται κυρίως με την αντίληψη ότι το έργο θα ενισχύσει την τουριστική δραστηριότητα, θα βελτιώσει τη λειτουργία του λιμένα και θα συμβάλει στην τοπική οικονομία. Οι συμμετέχοντες φαίνεται να αντιλαμβάνονται τον λιμένα ως βασική υποδομή για την Αγία Ευφημία και να θεωρούν ότι η αναβάθμισή του μπορεί να ενισχύσει τη συνολική ελκυστικότητα της περιοχής. Παράλληλα, ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η συμβολή του έργου στη βελτίωση της ασφάλειας και της λειτουργικότητας των λιμενικών εγκαταστάσεων.

Ωστόσο, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η κοινωνική αποδοχή του έργου δεν είναι απόλυτη ή άκριτη. Παρά τη γενικά θετική στάση, καταγράφονται και συγκεκριμένοι προβληματισμοί, κυρίως σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης του έργου, τις πιθανές επιπτώσεις στην καθημερινότητα των κατοίκων κατά την περίοδο κατασκευής, καθώς και ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης του χαρακτήρα της περιοχής.

Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς δείχνει ότι οι συμμετέχοντες δεν αξιολογούν το έργο μονοδιάστατα, αλλά συνδυάζουν θετικές προσδοκίες με επιμέρους επιφυλάξεις και απαιτήσεις.

Παράλληλα, η έρευνα ανέδειξε σχετικά μέτριο επίπεδο εμπιστοσύνης προς τους αρμόδιους φορείς. Οι συμμετέχοντες δεν εμφανίζονται συνολικά αρνητικοί απέναντι στις τοπικές αρχές και στους φορείς υλοποίησης, ωστόσο εκφράζουν την ανάγκη για μεγαλύτερη ενημέρωση, διαφάνεια και ουσιαστικότερη επικοινωνία σχετικά με το έργο. Το εύρημα αυτό συνδέεται άμεσα με τη σημασία της συμμετοχικής διακυβέρνησης σε έργα υποδομής που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητα και την αναπτυξιακή πορεία μιας τοπικής κοινωνίας.

Ιδιαίτερα θετικά αξιολογήθηκε η ανάγκη συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων θεωρεί ότι οι πολίτες πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση και υλοποίηση τέτοιων έργων και ότι η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση του τελικού αποτελέσματος. Το στοιχείο αυτό δείχνει ότι η κοινωνική αποδοχή δεν εξαρτάται μόνο από τα τεχνικά χαρακτηριστικά ή τα αναμενόμενα οφέλη ενός έργου, αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται η διαδικασία σχεδιασμού και διαχείρισής του.

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων δείχνει επίσης ότι οι διαφορετικές ομάδες συμμετεχόντων εμφανίζουν γενικά παρόμοια συνολική στάση απέναντι στο έργο, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις στις προτεραιότητες και στους προβληματισμούς τους. Οι μόνιμοι κάτοικοι και οι επαγγελματίες εμφανίζονται περισσότερο ευαισθητοποιημένοι ως προς τις καθημερινές και λειτουργικές επιπτώσεις του έργου, ενώ οι επισκέπτες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη συνολική εικόνα και στην τουριστική αναβάθμιση της περιοχής. Παρά τις διαφοροποιήσεις αυτές, η συνολική στάση απέναντι στο έργο παραμένει θετική.

Συνολικά, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι τα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας συγκεντρώνουν σημαντικό βαθμό κοινωνικής αποδοχής, κυρίως λόγω των αναμενόμενων αναπτυξιακών και λειτουργικών οφελών τους. Παράλληλα, αναδεικνύεται η ανάγκη για προσεκτική διαχείριση των πιθανών επιπτώσεων, ουσιαστική ενημέρωση των πολιτών και ενίσχυση της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία υλοποίησης του έργου. Η κοινωνική αποδοχή του έργου μπορεί επομένως να

χαρακτηρίζεται ως υψηλή αλλά υπό προϋποθέσεις, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σύνθετη και πολυδιάστατη φύση της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής.

5. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η αξιολόγηση της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής απαιτεί όχι μόνο την καταγραφή κοινωνικών στάσεων, αλλά και την ανάπτυξη οργανωμένων εργαλείων που να επιτρέπουν τη συστηματική αποτύπωση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία επιχειρεί να προτείνει ένα ολοκληρωμένο μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής, βασισμένο τόσο στη θεωρητική ανάλυση όσο και στα εμπειρικά δεδομένα της έρευνας.

Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει τη σύνθεση των βασικών ευρημάτων της εργασίας και τη διαδικασία οριστικής διαμόρφωσης του προτεινόμενου πλαισίου αξιολόγησης. Παράλληλα, εξετάζεται η δυνατότητα εφαρμογής του πλαισίου και σε άλλες κατηγορίες έργων υποδομής, ενώ παρουσιάζονται και οι βασικοί περιορισμοί της μελέτης. Το προτεινόμενο πλαίσιο αποτελεί τη βασική μεθοδολογική συμβολή της εργασίας και επιχειρεί να ενισχύσει τη σύνδεση μεταξύ κοινωνικής αποδοχής, συμμετοχικής διακυβέρνησης και βιώσιμης ανάπτυξης.

5.1 Σύνθεση ευρημάτων

Η παρούσα εργασία είχε ως βασικό στόχο τη διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας και την ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού πλαισίου αξιολόγησης που να μπορεί να εφαρμοστεί σε έργα υποδομής τοπικής κλίμακας. Μέσα από τον συνδυασμό θεωρητικής προσέγγισης και εμπειρικής έρευνας επιχειρήθηκε η κατανόηση των παραγόντων που διαμορφώνουν τις στάσεις της τοπικής κοινωνίας απέναντι σε παρεμβάσεις που επηρεάζουν άμεσα τον χώρο, την οικονομία και την καθημερινότητα μιας περιοχής.

Η θεωρητική προσέγγιση της εργασίας ανέδειξε ότι η κοινωνική αποδοχή αποτελεί πολυδιάστατη έννοια, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στη γενική υποστήριξη ή απόρριψη ενός έργου. Αντίθετα, επηρεάζεται από ένα σύνολο παραγόντων, όπως τα αντιλαμβανόμενα οφέλη, οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, το επίπεδο εμπιστοσύνης προς τους φορείς υλοποίησης, η επάρκεια ενημέρωσης και η δυνατότητα συμμετοχής των

πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η βιβλιογραφία που παρουσιάστηκε στα προηγούμενα κεφάλαια έδειξε ότι η κοινωνική αποδοχή συνδέεται στενά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη συμμετοχική διακυβέρνηση, ιδιαίτερα σε έργα υποδομής που επηρεάζουν άμεσα τις τοπικές κοινωνίες.

Η περίπτωση της Αγίας Ευφημίας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς πρόκειται για έναν μικρό παράκτιο οικισμό με έντονη εξάρτηση από τον τουρισμό και τη λειτουργία του λιμένα. Ο λιμένας δεν αποτελεί μόνο τεχνική υποδομή μεταφορών ή ελλιμενισμού, αλλά βασικό στοιχείο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της περιοχής. Η λειτουργία του επηρεάζει την τουριστική δραστηριότητα, την τοπική αγορά, την εικόνα του οικισμού και την καθημερινότητα κατοίκων και επισκεπτών. Επομένως, οποιαδήποτε παρέμβαση στον λιμένα συνδέεται άμεσα με ζητήματα ανάπτυξης, τοπικής ταυτότητας και ποιότητας ζωής.

Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν σε σημαντικό βαθμό τα πιθανά οφέλη των έργων αναβάθμισης του λιμένα. Ιδιαίτερα θετικά αξιολογήθηκαν ζητήματα που σχετίζονται με τη βελτίωση της λειτουργικότητας του λιμένα, την ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης, την αύξηση της ασφάλειας και τη γενικότερη αναβάθμιση της εικόνας της περιοχής. Η στάση αυτή συνδέεται άμεσα με τη δομή της τοπικής οικονομίας, η οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τουρισμό και στις δραστηριότητες που σχετίζονται με το παραλιακό μέτωπο και τον θαλάσσιο τουρισμό. Οι συμμετέχοντες φαίνεται να αντιλαμβάνονται το έργο ως πιθανό μέσο ενίσχυσης της αναπτυξιακής δυναμικής της περιοχής.

Παράλληλα, η έρευνα ανέδειξε και την ύπαρξη επιμέρους ανησυχιών σχετικά με πιθανές επιπτώσεις του έργου. Οι κυριότεροι προβληματισμοί συνδέονται με περιβαλλοντικά ζητήματα, με την πιθανότητα αλλοίωσης του χαρακτήρα της περιοχής και με τις επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν κατά τη φάση υλοποίησης των έργων. Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνουν τη θεωρητική προσέγγιση σύμφωνα με την οποία η κοινωνική αποδοχή δεν διαμορφώνεται μόνο από τα αναμενόμενα οφέλη, αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται τους πιθανούς κινδύνους ή τις επιπτώσεις μιας παρέμβασης.

Ιδιαίτερα σημαντικός αναδείχθηκε και ο ρόλος της εμπιστοσύνης προς τους αρμόδιους φορείς. Η έρευνα έδειξε ότι η ενημέρωση και η θεσμική αξιοπιστία επηρεάζουν σημαντικά τη στάση των συμμετεχόντων απέναντι στο έργο. Η ανάγκη μεγαλύτερης

ενημέρωσης και διαφάνειας εμφανίζεται ως βασικός παράγοντας ενίσχυσης της κοινωνικής αποδοχής. Παράλληλα, πολλοί συμμετέχοντες θεωρούν ότι η τοπική κοινωνία πρέπει να έχει ενεργό ρόλο στη διαδικασία σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων, γεγονός που αναδεικνύει τη σημασία της συμμετοχικής διακυβέρνησης σε έργα τοπικής κλίμακας.

Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε επίσης ότι οι στάσεις απέναντι στο έργο διαφοροποιούνται ανάλογα με τη σχέση κάθε ομάδας με την περιοχή και τον λιμένα. Οι μόνιμοι κάτοικοι εμφανίζονται περισσότερο ευαισθητοποιημένοι σε ζητήματα καθημερινότητας και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ενώ οι επαγγελματίες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις αναπτυξιακές δυνατότητες και στα οικονομικά οφέλη του έργου. Οι επισκέπτες φαίνεται να εστιάζουν κυρίως στην αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση του παραλιακού μετώπου, ενώ οι εκπρόσωποι φορέων προσεγγίζουν το έργο περισσότερο μέσα από τη συνολική αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής. Οι διαφοροποιήσεις αυτές επιβεβαιώνουν ότι η κοινωνική αποδοχή αποτελεί δυναμική και σύνθετη διαδικασία, η οποία επηρεάζεται από τις εμπειρίες, τα συμφέροντα και τις ανάγκες κάθε κοινωνικής ομάδας.

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της παρούσας εργασίας είναι η ανάπτυξη δεικτών κοινωνικής αποδοχής και η διαμόρφωση ενός συνολικού Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής. Η προσέγγιση αυτή επέτρεψε τη μετατροπή ποιοτικών στάσεων και αντιλήψεων σε μετρήσιμες διαστάσεις, δημιουργώντας ένα περισσότερο οργανωμένο και εφαρμόσιμο πλαίσιο αξιολόγησης. Μέσα από τους δείκτες αντίληψης οφελών, αντίληψης επιπτώσεων, εμπιστοσύνης και συμμετοχής κατέστη δυνατή η συνολική αποτύπωση της κοινωνικής στάσης απέναντι στο έργο, αλλά και η σύγκριση μεταξύ διαφορετικών ομάδων συμμετεχόντων.

Συνολικά, τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι η κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας διαμορφώνεται μέσα από μια ισορροπία μεταξύ προσδοκώμενων οφελών και πιθανών ανησυχιών. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν προβληματισμοί σχετικά με επιμέρους ζητήματα, η γενική στάση απέναντι στο έργο εμφανίζεται θετική, ιδιαίτερα όταν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι θα υπάρξουν ουσιαστικά οφέλη για την τοπική οικονομία και την αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής. Ταυτόχρονα, η έρευνα επιβεβαιώνει ότι η ενίσχυση της ενημέρωσης, της διαφάνειας και της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ενδυνάμωση της κοινωνικής αποδοχής και στη βιώσιμη υλοποίηση έργων υποδομής.

5.2 Οριστική διαμόρφωση πλαισίου

Η παρούσα εργασία δεν περιορίζεται μόνο στη διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας, αλλά επιχειρεί και τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου μεθοδολογικού πλαισίου αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής. Η ανάγκη ανάπτυξης ενός τέτοιου πλαισίου προκύπτει από το γεγονός ότι η κοινωνική διάσταση των έργων υποδομής συχνά υποεκτιμάται ή εξετάζεται αποσπασματικά, παρά το γεγονός ότι επηρεάζει ουσιαστικά τη βιωσιμότητα, τη λειτουργικότητα και τη μακροχρόνια επιτυχία ενός έργου.

Το προτεινόμενο πλαίσιο βασίζεται στη σύνθεση θεωρητικών προσεγγίσεων, βιβλιογραφικών αναφορών και εμπειρικών δεδομένων από τη μελέτη περίπτωσης της Αγίας Ευφημίας. Στόχος του είναι η δημιουργία μιας οργανωμένης και εφαρμόσιμης διαδικασίας, μέσω της οποίας μπορεί να αξιολογηθεί η κοινωνική αποδοχή έργων υποδομής σε τοπικό επίπεδο. Το πλαίσιο αυτό δεν αφορά αποκλειστικά λιμενικά έργα, αλλά μπορεί να αποτελέσει εργαλείο αξιολόγησης και για άλλες μορφές τεχνικών ή αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

Η τελική διαμόρφωση του πλαισίου οργανώνεται σε πέντε βασικά στάδια, τα οποία ακολουθούν μια διαδοχική και λογική διαδικασία αξιολόγησης. Τα στάδια αυτά περιλαμβάνουν τον εντοπισμό των ενδιαφερόμενων μερών, την επιλογή δεικτών κοινωνικής αποδοχής, τη συλλογή δεδομένων, τον υπολογισμό του συνολικού δείκτη κοινωνικής αποδοχής και τη διατύπωση προτάσεων ή συστάσεων για τη βελτίωση της κοινωνικής αποδοχής του έργου.

1. Εντοπισμός ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders)

Το πρώτο στάδιο του πλαισίου αφορά την αναγνώριση και κατηγοριοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών που επηρεάζονται από το έργο. Η διαδικασία αυτή θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς διαφορετικές κοινωνικές ομάδες προσεγγίζουν το έργο με διαφορετικές ανάγκες, εμπειρίες και προσδοκίες. Η κοινωνική αποδοχή δεν είναι ενιαία, αλλά διαφοροποιείται ανάλογα με τη σχέση κάθε ομάδας με την περιοχή και το αντικείμενο του έργου.

Στην περίπτωση της Αγίας Ευφημίας εντοπίστηκαν τέσσερις βασικές κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών: οι μόνιμοι κάτοικοι, οι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, οι επισκέπτες και οι εκπρόσωποι φορέων ή τοπικών αρχών. Η κατηγοριοποίηση αυτή επέτρεψε τη συγκριτική αξιολόγηση των στάσεων κάθε ομάδας και συνέβαλε στην καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών διαφοροποιήσεων που σχετίζονται με το έργο.

Το στάδιο αυτό αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη σωστή εφαρμογή του πλαισίου, καθώς η αξιολόγηση της κοινωνικής αποδοχής χωρίς σαφή προσδιορισμό των εμπλεκόμενων ομάδων μπορεί να οδηγήσει σε ελλιπή ή μη αντιπροσωπευτικά συμπεράσματα.

2. Επιλογή δεικτών κοινωνικής αποδοχής

Το δεύτερο στάδιο αφορά την ανάπτυξη και επιλογή των κατάλληλων δεικτών κοινωνικής αποδοχής. Η διαδικασία αυτή αποτελεί τον πυρήνα του προτεινόμενου πλαισίου, καθώς επιτρέπει τη μετατροπή των κοινωνικών στάσεων και αντιλήψεων σε μετρήσιμες διαστάσεις.

Με βάση τη θεωρητική ανάλυση και τα δεδομένα της έρευνας, αναπτύχθηκαν τέσσερις βασικές κατηγορίες δεικτών: δείκτες αντίληψης οφελών, δείκτες αντίληψης επιπτώσεων, δείκτες εμπιστοσύνης και δείκτες συμμετοχής. Οι δείκτες αυτοί επιλέχθηκαν επειδή αποτυπώνουν τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική αποδοχή έργων υποδομής.

Οι δείκτες αντίληψης οφελών σχετίζονται με ζητήματα οικονομικής ανάπτυξης, τουριστικής ενίσχυσης, λειτουργικότητας και ασφάλειας. Οι δείκτες αντίληψης επιπτώσεων αφορούν κυρίως περιβαλλοντικές και κοινωνικές ανησυχίες. Οι δείκτες εμπιστοσύνης συνδέονται με την αξιοπιστία των φορέων και την ενημέρωση των πολιτών, ενώ οι δείκτες συμμετοχής εξετάζουν τον βαθμό στον οποίο η τοπική κοινωνία θεωρεί απαραίτητη τη συμμετοχή της στις διαδικασίες σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων.

Η χρήση οργανωμένων δεικτών προσφέρει τη δυνατότητα συγκριτικής αξιολόγησης και επιτρέπει την ανάπτυξη ενός περισσότερο αντικειμενικού τρόπου αποτίμησης της κοινωνικής αποδοχής.

3. Συλλογή δεδομένων

Το τρίτο στάδιο του πλαισίου αφορά τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων μέσω κατάλληλων ερευνητικών εργαλείων. Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, το οποίο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά.

Η χρήση της πενταβάθμιας κλίμακας Likert επέτρεψε την ποσοτική αποτύπωση των στάσεων των συμμετεχόντων, ενώ η ανοικτή ερώτηση συνέβαλε στην καταγραφή επιπλέον απόψεων, προβληματισμών και προτάσεων. Η συλλογή δεδομένων οργανώθηκε με τρόπο ώστε να καλύπτονται όλες οι βασικές διαστάσεις των δεικτών κοινωνικής αποδοχής.

Η διαδικασία αυτή αποτελεί ιδιαίτερα κρίσιμο στάδιο του πλαισίου, καθώς η ποιότητα και η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων εξαρτώνται άμεσα από τη σαφήνεια των ερωτήσεων, την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος και τη σωστή καταγραφή των δεδομένων.

4. Υπολογισμός Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής

Το τέταρτο στάδιο αφορά τον υπολογισμό του συνολικού Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής. Στο στάδιο αυτό οι επιμέρους δείκτες συνδυάζονται ώστε να προκύψει μια συνολική αποτύπωση της κοινωνικής στάσης απέναντι στο έργο.

Για κάθε κατηγορία δείκτη υπολογίζεται ο μέσος όρος των αντίστοιχων ερωτήσεων. Στη συνέχεια πραγματοποιείται προσαρμογή των δεικτών επιπτώσεων, ώστε όλες οι μεταβλητές να έχουν κοινή κατεύθυνση ως προς την ερμηνεία τους. Μετά την προσαρμογή υπολογίζεται ο συνολικός μέσος όρος, ο οποίος αντιστοιχεί στον τελικό Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής.

Η τελική τιμή του δείκτη επιτρέπει την ταξινόμηση της κοινωνικής αποδοχής σε χαμηλή, μέτρια ή υψηλή. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται μια συνοπτική αλλά ταυτόχρονα ολοκληρωμένη εικόνα της στάσης της τοπικής κοινωνίας απέναντι στο έργο.

5. Διατύπωση προτάσεων και συστάσεων

Το τελευταίο στάδιο του πλαισίου αφορά τη διατύπωση προτάσεων και συστάσεων με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η κοινωνική αποδοχή δεν αντιμετωπίζεται μόνο ως στοιχείο καταγραφής στάσεων, αλλά και ως εργαλείο υποστήριξης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Μέσα από την ανάλυση των δεικτών μπορούν να εντοπιστούν τα βασικά σημεία προβληματισμού ή αποδοχής και να προταθούν ενέργειες βελτίωσης. Για παράδειγμα, χαμηλές τιμές στους δείκτες εμπιστοσύνης μπορεί να υποδεικνύουν ανάγκη ενίσχυσης της ενημέρωσης και της διαφάνειας, ενώ αυξημένες περιβαλλοντικές ανησυχίες μπορεί να οδηγήσουν σε ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων προστασίας.

Το προτεινόμενο πλαίσιο δεν λειτουργεί μόνο ως εργαλείο αξιολόγησης, αλλά και ως μηχανισμός υποστήριξης της βιώσιμης και κοινωνικά αποδεκτής ανάπτυξης. Μέσα από τη συστηματική εφαρμογή του καθίσταται δυνατή η καλύτερη ενσωμάτωση της κοινωνικής διάστασης στον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων υποδομής.

Συνολικά, η οριστική διαμόρφωση του πλαισίου αποτελεί τη βασική μεθοδολογική συμβολή της παρούσας εργασίας. Το πλαίσιο συνδυάζει θεωρητικά και εμπειρικά στοιχεία, παρέχει οργανωμένη διαδικασία αξιολόγησης και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή ενός περισσότερο συμμετοχικού και κοινωνικά ευαίσθητου μοντέλου σχεδιασμού έργων υποδομής.

5.3 Δυνατότητα εφαρμογής σε άλλα έργα υποδομής

Το μεθοδολογικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε στην παρούσα εργασία σχεδιάστηκε με βάση τη μελέτη περίπτωσης των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας. Ωστόσο, η δομή και η λογική του δεν περιορίζονται αποκλειστικά στη συγκεκριμένη περίπτωση ή μόνο σε λιμενικά έργα. Αντίθετα, το πλαίσιο παρουσιάζει δυνατότητα εφαρμογής και προσαρμογής σε ευρύτερες κατηγορίες έργων υποδομής, ιδιαίτερα σε έργα που επηρεάζουν άμεσα την τοπική κοινωνία, το φυσικό περιβάλλον και την οικονομική δραστηριότητα μιας περιοχής.

Η βασική φιλοσοφία του πλαισίου στηρίζεται στην παραδοχή ότι η κοινωνική αποδοχή αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη βιωσιμότητα και την αποτελεσματική υλοποίηση κάθε έργου υποδομής. Ανεξάρτητα από το είδος του έργου, οι πολίτες και οι εμπλεκόμενοι φορείς διαμορφώνουν στάσεις και αντιλήψεις με βάση τα αναμενόμενα οφέλη, τις πιθανές επιπτώσεις, την εμπιστοσύνη προς τους αρμόδιους φορείς και τον βαθμό συμμετοχής τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Οι παράγοντες αυτοί εμφανίζονται συστηματικά στη διεθνή βιβλιογραφία και μπορούν να εφαρμοστούν σε διαφορετικά κοινωνικά και γεωγραφικά περιβάλλοντα.

Το προτεινόμενο πλαίσιο μπορεί να αξιοποιηθεί σε έργα μεταφορών, τουριστικών υποδομών, παράκτιων παρεμβάσεων, ενεργειακών έργων ή έργων αστικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, έργα αναβάθμισης μαρινών, λιμένων, οδικών δικτύων ή παραλιακών ζωνών συχνά προκαλούν παρόμοιες κοινωνικές αντιδράσεις με αυτές που καταγράφηκαν στην περίπτωση της Αγίας Ευφημίας. Οι τοπικές κοινωνίες ενδιαφέρονται για τα αναπτυξιακά οφέλη που μπορεί να προκύψουν, αλλά ταυτόχρονα εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με περιβαλλοντικές επιπτώσεις, αλλοίωση της τοπικής φυσιογνωμίας ή περιορισμό της πρόσβασης σε δημόσιους χώρους.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η δυνατότητα εφαρμογής του πλαισίου σε μικρές νησιωτικές ή παράκτιες κοινότητες, όπου η σχέση μεταξύ έργων υποδομής και τοπικής κοινωνίας είναι πιο άμεση και έντονη. Σε τέτοιες περιοχές, οι οικονομικές δραστηριότητες συνδέονται στενά με τον τουρισμό, το φυσικό περιβάλλον και τη λειτουργία βασικών υποδομών. Επομένως, η κοινωνική αποδοχή ενός έργου αποκτά καθοριστική σημασία για την επιτυχία ή την αποτυχία του. Το πλαίσιο που αναπτύχθηκε μπορεί να βοηθήσει τους φορείς σχεδιασμού να εντοπίσουν εγκαίρως πιθανές κοινωνικές αντιδράσεις και να προσαρμόσουν τη διαδικασία σχεδιασμού με περισσότερο συμμετοχικό τρόπο.

Παράλληλα, η χρήση δεικτών κοινωνικής αποδοχής προσφέρει τη δυνατότητα ποσοτικής αποτύπωσης κοινωνικών στάσεων, γεγονός που διευκολύνει τη συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ διαφορετικών έργων ή διαφορετικών περιοχών. Μέσω της εφαρμογής κοινών δεικτών μπορούν να πραγματοποιηθούν συγκρίσεις ως προς το επίπεδο εμπιστοσύνης, την αντίληψη των οφελών ή την ένταση των κοινωνικών ανησυχιών. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένα περισσότερο οργανωμένο εργαλείο αξιολόγησης, το οποίο μπορεί να υποστηρίξει τόσο την ακαδημαϊκή έρευνα όσο και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο του πλαισίου είναι η ευελιξία του. Παρότι στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες κατηγορίες δεικτών, το πλαίσιο μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε έργου. Για παράδειγμα, σε έργα ενεργειακών υποδομών μπορεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε περιβαλλοντικούς και χωροταξικούς δείκτες, ενώ σε έργα αστικής ανάπτυξης μπορεί να ενισχυθεί η διάσταση της ποιότητας ζωής και της προσβασιμότητας. Η δυνατότητα αυτή καθιστά το πλαίσιο περισσότερο λειτουργικό και εφαρμόσιμο σε διαφορετικά πεδία.

Επιπλέον, η εφαρμογή ενός οργανωμένου συστήματος αξιολόγησης κοινωνικής αποδοχής μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της σχέσης μεταξύ διοίκησης και τοπικής κοινωνίας. Η συστηματική καταγραφή των απόψεων των πολιτών και η ενσωμάτωσή τους στη διαδικασία σχεδιασμού μπορεί να ενισχύσει τη διαφάνεια, την εμπιστοσύνη και τη συμμετοχική διακυβέρνηση. Παράλληλα, μπορεί να μειώσει κοινωνικές αντιδράσεις ή συγκρούσεις που συχνά εμφανίζονται κατά την υλοποίηση έργων υποδομής, ιδιαίτερα όταν οι πολίτες αισθάνονται ότι δεν ενημερώνονται επαρκώς ή ότι δεν λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες τους.

Συνολικά, το προτεινόμενο μεθοδολογικό πλαίσιο παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες εφαρμογής πέρα από τη συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης της Αγίας Ευφημίας. Η συνδυαστική χρήση δεικτών, ποσοτικής αξιολόγησης και κοινωνικής ανάλυσης δημιουργεί ένα εργαλείο που μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της κοινωνικής διάστασης των έργων υποδομής. Παράλληλα, η εφαρμογή του μπορεί να ενισχύσει τη βιώσιμη ανάπτυξη και να προωθήσει περισσότερο συμμετοχικές και κοινωνικά αποδεκτές διαδικασίες σχεδιασμού και υλοποίησης έργων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

5.4 Περιορισμοί της μελέτης

Παρά το γεγονός ότι η παρούσα εργασία επιχειρεί να προσεγγίσει ολοκληρωμένα το ζήτημα της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας, υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων και την αξιολόγηση του προτεινόμενου μεθοδολογικού πλαισίου.

Ένας βασικός περιορισμός αφορά το μέγεθος του δείγματος. Παρότι συμμετείχαν διαφορετικές κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών, όπως μόνιμοι κάτοικοι, επαγγελματίες, επισκέπτες και εκπρόσωποι φορέων, ο συνολικός αριθμός συμμετεχόντων παραμένει σχετικά περιορισμένος. Το γεγονός αυτό συνδέεται τόσο με το μικρό μέγεθος της τοπικής κοινωνίας όσο και με τα χρονικά περιθώρια διεξαγωγής της έρευνας. Επομένως, τα αποτελέσματα αποτυπώνουν κυρίως τις τάσεις και τις αντιλήψεις του συγκεκριμένου δείγματος και δεν μπορούν να γενικευθούν απόλυτα σε ευρύτερο πληθυσμό.

Επιπλέον, η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, γεγονός που ενδέχεται να επηρέασε τη συμμετοχή ορισμένων κοινωνικών ομάδων. Άτομα με περιορισμένη πρόσβαση ή εξοικείωση με ψηφιακά μέσα πιθανόν να μην συμμετείχαν στον ίδιο βαθμό με άλλες ομάδες. Παράλληλα, οι απαντήσεις βασίζονται στις προσωπικές αντιλήψεις και εκτιμήσεις των συμμετεχόντων, γεγονός που εισάγει αναπόφευκτα έναν βαθμό υποκειμενικότητας στην έρευνα.

Ένας ακόμη σημαντικός περιορισμός σχετίζεται με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται το έργο αναβάθμισης του λιμένα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε πριν από την ολοκλήρωση ή την πλήρη υλοποίηση των έργων, γεγονός που σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν κυρίως προσδοκίες, εκτιμήσεις και πιθανούς προβληματισμούς και όχι πραγματικές επιπτώσεις που έχουν ήδη εκδηλωθεί. Ως αποτέλεσμα, οι στάσεις και οι αντιλήψεις της τοπικής κοινωνίας ενδέχεται να διαφοροποιηθούν στο μέλλον, ανάλογα με την πορεία υλοποίησης του έργου και τα πραγματικά αποτελέσματα που θα προκύψουν.

Τέλος, το προτεινόμενο μεθοδολογικό πλαίσιο αναπτύχθηκε με βάση μια συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης, η οποία παρουσιάζει ιδιαίτερα κοινωνικά, οικονομικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά. Παρότι το πλαίσιο εμφανίζει δυνατότητες εφαρμογής και σε άλλες περιπτώσεις έργων υποδομής, ενδέχεται να απαιτούνται προσαρμογές ανάλογα με το είδος του έργου, τη γεωγραφική περιοχή και τα χαρακτηριστικά της τοπικής κοινωνίας. Επομένως, η περαιτέρω εφαρμογή και δοκιμή του πλαισίου σε διαφορετικά περιβάλλοντα θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση και την ενίσχυση της αξιοπιστίας του.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώθηκε στη διερεύνηση της κοινωνικής αποδοχής των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας και στην ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού πλαισίου αξιολόγησης έργων υποδομής σε τοπικό επίπεδο. Η επιλογή της συγκεκριμένης μελέτης περίπτωσης βασίστηκε στη σημασία που έχει ο λιμένας για την οικονομική, κοινωνική και τουριστική λειτουργία της περιοχής, αλλά και στο γεγονός ότι τα έργα υποδομής σε μικρές τοπικές κοινωνίες επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητα, τις οικονομικές δραστηριότητες και τη συνολική φυσιογνωμία ενός τόπου.

Η έρευνα στηρίχθηκε τόσο στη θεωρητική ανάλυση της έννοιας της κοινωνικής αποδοχής όσο και στην εμπειρική διερεύνηση των στάσεων και αντιλήψεων της τοπικής κοινωνίας μέσω ερωτηματολογίου. Η συνδυαστική αυτή προσέγγιση επέτρεψε τη σύνδεση θεωρίας και πράξης, καθώς και την ανάπτυξη ενός οργανωμένου πλαισίου αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί και σε άλλες περιπτώσεις έργων υποδομής.

Από τη θεωρητική προσέγγιση προέκυψε ότι η κοινωνική αποδοχή αποτελεί πολυδιάστατη έννοια και δεν περιορίζεται μόνο στη γενική υποστήριξη ή απόρριψη ενός έργου. Η αποδοχή επηρεάζεται από πλήθος παραγόντων, όπως τα αναμενόμενα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, οι πιθανές περιβαλλοντικές ή κοινωνικές επιπτώσεις, η εμπιστοσύνη προς τους φορείς υλοποίησης, η ενημέρωση των πολιτών και η δυνατότητα συμμετοχής τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Παράλληλα, η βιβλιογραφία ανέδειξε τη στενή σύνδεση μεταξύ κοινωνικής αποδοχής, βιώσιμης ανάπτυξης και συμμετοχικής διακυβέρνησης, ιδιαίτερα σε έργα που επηρεάζουν άμεσα τις τοπικές κοινωνίες και το φυσικό περιβάλλον.

Το βασικό ερευνητικό ερώτημα της παρούσας εργασίας αφορούσε το κατά πόσο τα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας γίνονται αποδεκτά από την τοπική κοινωνία και τους εμπλεκόμενους φορείς. Μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προέκυψε ότι η συνολική στάση απέναντι στο έργο είναι θετική, καθώς οι περισσότεροι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι η αναβάθμιση του λιμένα μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη, στη βελτίωση της λειτουργικότητας της περιοχής και στην ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας.

Ιδιαίτερα σημαντικά θεωρήθηκαν τα αναμενόμενα οφέλη που σχετίζονται με τη βελτίωση της ασφάλειας του λιμένα, την καλύτερη εξυπηρέτηση σκαφών και επισκεπτών, την αισθητική αναβάθμιση του παραλιακού μετώπου και την ενίσχυση της εικόνας της Αγίας Ευφημίας ως τουριστικού προορισμού. Η θετική αυτή στάση συνδέεται άμεσα με τη δομή της τοπικής οικονομίας, η οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τουρισμό και στις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα και το παραλιακό μέτωπο.

Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε επίσης ότι οι συμμετέχοντες θεωρούν τον λιμένα βασικό στοιχείο της λειτουργίας και της αναπτυξιακής προοπτικής του οικισμού. Ο λιμένας δεν αντιμετωπίζεται μόνο ως τεχνική υποδομή, αλλά ως χώρος που επηρεάζει την καθημερινότητα, την οικονομική δραστηριότητα και τη συνολική εικόνα της περιοχής. Το στοιχείο αυτό εξηγεί γιατί οι παρεμβάσεις στον λιμένα συγκεντρώνουν έντονο κοινωνικό ενδιαφέρον και γιατί η κοινωνική αποδοχή τους αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την επιτυχημένη υλοποίησή τους.

Παράλληλα, η έρευνα ανέδειξε ότι η θετική στάση απέναντι στο έργο συνοδεύεται και από σημαντικούς προβληματισμούς. Οι κυριότερες ανησυχίες σχετίζονται με πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, με την αλλοίωση του χαρακτήρα της περιοχής και με τις προσωρινές επιπτώσεις που ενδέχεται να προκύψουν κατά την κατασκευαστική φάση του έργου. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι η κοινωνική αποδοχή δεν είναι απόλυτη ή δεδομένη, αλλά διαμορφώνεται μέσα από τη συνεχή ισορροπία μεταξύ αναπτυξιακών προσδοκιών και ανησυχιών σχετικά με την προστασία του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος.

Η ύπαρξη προβληματισμών δεν σημαίνει απαραίτητα αρνητική στάση απέναντι στο έργο. Αντίθετα, σε αρκετές περιπτώσεις οι συμμετέχοντες εμφανίζονται θετικοί απέναντι στην αναβάθμιση του λιμένα, αλλά ταυτόχρονα επιθυμούν να διασφαλιστεί ότι η υλοποίηση του έργου θα πραγματοποιηθεί με τρόπο που να προστατεύει το περιβάλλον και να διατηρεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς δείχνει ότι η κοινωνική αποδοχή συνδέεται όχι μόνο με το ίδιο το έργο, αλλά και με τον τρόπο σχεδιασμού και εφαρμογής του.

Ένα από τα σημαντικότερα συμπεράσματα της έρευνας αφορά τον ρόλο της εμπιστοσύνης προς τους αρμόδιους φορείς και της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ενημέρωση των πολιτών και η διαφάνεια στη διαδικασία σχεδιασμού

επηρεάζουν σημαντικά τη στάση απέναντι στο έργο. Οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η τοπική κοινωνία πρέπει να έχει ενεργό ρόλο στη λήψη αποφάσεων και ότι η συμμετοχή των πολιτών μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση του τελικού αποτελέσματος.

Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνει τη σημασία της συμμετοχικής διακυβέρνησης σε έργα υποδομής τοπικής κλίμακας. Η έγκαιρη ενημέρωση, η δημόσια διαβούλευση και η ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ φορέων και κοινωνίας μπορούν να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη και να μειώσουν πιθανές κοινωνικές αντιδράσεις. Επομένως, η κοινωνική αποδοχή δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως διαδικασία απλής καταγραφής απόψεων, αλλά ως βασικό στοιχείο του συνολικού σχεδιασμού και της διοίκησης έργων υποδομής.

Η έρευνα ανέδειξε επίσης διαφοροποιήσεις μεταξύ των κοινωνικών ομάδων που συμμετείχαν στην έρευνα. Οι μόνιμοι κάτοικοι εμφανίζονται περισσότερο ευαισθητοποιημένοι σε ζητήματα περιβαλλοντικής προστασίας και καθημερινής λειτουργίας της περιοχής, καθώς επηρεάζονται άμεσα από τις μεταβολές στον χώρο και στην ποιότητα ζωής τους. Αντίθετα, οι επαγγελματίες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις αναπτυξιακές και οικονομικές δυνατότητες του έργου, καθώς συνδέουν την αναβάθμιση του λιμένα με αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας και της τοπικής κατανάλωσης. Οι επισκέπτες αξιολογούν περισσότερο την αισθητική και λειτουργική διάσταση του έργου, ενώ οι εκπρόσωποι φορέων προσεγγίζουν το έργο κυρίως μέσα από τη συνολική αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής.

Ιδιαίτερα σημαντική συμβολή της παρούσας εργασίας αποτελεί η ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού πλαισίου αξιολόγησης της κοινωνικής αποδοχής έργων υποδομής. Μέσα από τη δημιουργία δεικτών αντίληψης οφελών, αντίληψης επιπτώσεων, εμπιστοσύνης και συμμετοχής, κατέστη δυνατή η συστηματική και οργανωμένη αποτύπωση κοινωνικών στάσεων και αντιλήψεων. Παράλληλα, η διαμόρφωση ενός συνολικού Δείκτη Κοινωνικής Αποδοχής επέτρεψε τη μετατροπή ποιοτικών αντιλήψεων σε μετρήσιμες διαστάσεις, δημιουργώντας ένα περισσότερο αντικειμενικό εργαλείο αξιολόγησης.

Το προτεινόμενο πλαίσιο δεν περιορίζεται μόνο στην περίπτωση της Αγίας Ευφημίας, αλλά παρουσιάζει δυνατότητα εφαρμογής και σε άλλες κατηγορίες έργων υποδομής, ιδιαίτερα σε έργα που επηρεάζουν άμεσα τις τοπικές κοινωνίες και το φυσικό περιβάλλον. Η δυνατότητα προσαρμογής του σε διαφορετικά κοινωνικά και γεωγραφικά περιβάλλοντα

αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα, καθώς μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της διαδικασίας σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, διαμορφώνονται ορισμένες βασικές προτάσεις προς τους αρμόδιους φορείς και τις τοπικές αρχές. Αρχικά, θεωρείται απαραίτητη η ενίσχυση της ενημέρωσης και της διαφάνειας σχετικά με τον σχεδιασμό και την πορεία υλοποίησης του έργου. Η τακτική και ουσιαστική πληροφόρηση των πολιτών μπορεί να μειώσει την αβεβαιότητα και να ενισχύσει το επίπεδο εμπιστοσύνης απέναντι στους φορείς υλοποίησης.

Παράλληλα, προτείνεται η ενίσχυση συμμετοχικών διαδικασιών μέσω δημόσιων συζητήσεων, διαβουλεύσεων και δράσεων ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας. Η ενεργή συμμετοχή των πολιτών μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση περισσότερο κοινωνικά αποδεκτών και λειτουργικών παρεμβάσεων, αλλά και στη μείωση πιθανών κοινωνικών συγκρούσεων.

Ιδιαίτερη σημασία πρέπει επίσης να δοθεί στην περιβαλλοντική προστασία και στη διατήρηση της φυσιογνωμίας της περιοχής. Η Αγία Ευφημία αποτελεί μικρή παράκτια κοινότητα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και σημαντική τουριστική ταυτότητα. Επομένως, η υλοποίηση των έργων πρέπει να πραγματοποιηθεί με τρόπο που να περιορίζει τις αρνητικές επιπτώσεις και να διασφαλίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.

Τέλος, όσον αφορά τη μελλοντική έρευνα, προτείνεται η εφαρμογή του προτεινόμενου πλαισίου σε άλλες περιπτώσεις έργων υποδομής, ώστε να αξιολογηθεί περαιτέρω η λειτουργικότητα και η αξιοπιστία του. Παράλληλα, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η πραγματοποίηση αντίστοιχης έρευνας μετά την ολοκλήρωση των έργων, προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσο οι προσδοκίες και οι ανησυχίες της τοπικής κοινωνίας επιβεβαιώνονται στην πράξη. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να διερευνηθεί και η μεταβολή της κοινωνικής αποδοχής σε διαφορετικά στάδια υλοποίησης ενός έργου υποδομής.

Συνολικά, η παρούσα εργασία ανέδειξε ότι η κοινωνική αποδοχή αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη βιώσιμη και αποτελεσματική υλοποίηση έργων υποδομής. Η περίπτωση της Αγίας Ευφημίας δείχνει ότι οι τοπικές κοινωνίες δεν αξιολογούν τα έργα μόνο με οικονομικά ή τεχνικά κριτήρια, αλλά λαμβάνουν υπόψη ζητήματα ποιότητας ζωής, περιβαλλοντικής προστασίας, εμπιστοσύνης και συμμετοχής. Επομένως, η ενσωμάτωση

της κοινωνικής διάστασης στον σχεδιασμό και στην αξιολόγηση έργων υποδομής αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη περισσότερο βιώσιμων, λειτουργικών και κοινωνικά αποδεκτών μορφών ανάπτυξης.

Βιβλιογραφία

Ακολουθούν οι βιβλιογραφικές αναφορές (πηγές) της Εργασίας.

Azege, I. S., Das, D. K., & Awuzie, B. (2021). *The role of planning, design and social factors in the community acceptance of public transportation infrastructure.* In *Proceedings of the 39th Annual Southern African Transport Conference 2021.* Southern African Transport Conference. <http://hdl.handle.net/2263/82392>

Bok, B., Zhang, P., Zhao, F., Goodwin, D., Natoli, R. & Xiaocui Lou, C. (2023). A systematic literature review of research on social procurement in construction and infrastructure. *Sustainability*, 15(17), 12964. <https://doi.org/10.3390/su151712964>

Enserink, M., Stremke, S., Van den Brink, A. & Van Etteger, R. (2022). To support or oppose renewable energy projects? A systematic literature review on the factors influencing landscape design and social acceptance. *Energy Research & Social Science*, 91, 102740. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2022.102740>

Ge, Y., Cui, C., Zhang, C., Ke, Y., & Liu, Y. (2021). Testing a social-psychological model of public acceptance towards highway infrastructure projects: A case study from China. *Engineering, Construction and Architectural Management*, 28(9), 2772–2787. <https://doi.org/10.1108/ECAM-03-2020-0183>

Kluskens, N., Alkemade, F., & Höffken, J. (2024). Beyond a checklist for acceptance: Understanding the dynamic process of community acceptance. *Sustainability Science*, 19, 831–846. <https://doi.org/10.1007/s11625-024-01468-8>

Li, H., Bourdin, S., & Recio, R. (2025). *Governance, social acceptability, and organizational learning in public infrastructure projects.* *Project Management Journal*. <https://doi.org/10.1177/87569728251341288>

Liu, L., Bouman, T., Perlaviciute, G., & Steg, L. (2019). Effects of trust and public participation on acceptability of renewable energy projects in the Netherlands and China. *Energy Research & Social Science*, 53, 137–144. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2019.03.006>

Sakawi, Z., Ayup, S., & Perumal, C. (2025). *Evaluating community perceptions and the effectiveness of social impact assessment in sewage treatment plant development.* *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, (October 2025). <https://doi.org/10.47772/IJRIS.2025.909000640>

Stephanides, P., Chilvers, J., Honeybun-Arnolda, E., Hargreaves, T., Pallett, H., Groves, C., & Pidgeon, N. (2025). *Beyond public acceptance: Towards systemic societal responsiveness of net zero infrastructures.* *Energy Research & Social Science*. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104251>

Tsiaras, E., Tampekis, S., & Gavrilakis, C. (2025). *Public perceptions and social acceptance of renewable energy projects in Epirus, Greece: The role of education,*

demographics and visual exposure. *World*, 6(3), 111.
<https://doi.org/10.3390/world6030111>

Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο έρευνας»

Το παρόν ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο της εμπειρικής έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας με θέμα την κοινωνική αποδοχή των έργων αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας Κεφαλονιάς. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά και απευθυνόταν σε κατοίκους, επαγγελματίες, επισκέπτες και εκπροσώπους φορέων που σχετίζονται με την περιοχή και τη λειτουργία του λιμένα. Οι απαντήσεις ήταν ανώνυμες και χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς.

Ενότητα Α: Προφίλ ερωτώμενου

1. Σε ποια κατηγορία ανήκετε;

- Μόνιμος κάτοικος Αγίας Ευφημίας
- Επαγγελματίας στον οικισμό, χωρίς να είμαι μόνιμος κάτοικος
- Εκπρόσωπος φορέα / συλλόγου / τοπικής αρχής
- Επισκέπτης

2. Φύλο

- Άνδρας
- Γυναίκα
- Άλλο / Δεν επιθυμώ να απαντήσω

3. Ηλικιακή ομάδα

- 18–29
- 30–44
- 45–59
- 60+

4. Επίπεδο εκπαίδευσης

- Υποχρεωτική εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Μεταπτυχιακές / ανώτερες σπουδές

5. Πόσο συχνά βρίσκεστε στην Αγία Ευφημία;

- Καθημερινά
- Πολύ συχνά
- Περιστασιακά
- Μόνο κατά την τουριστική περίοδο

Ενότητα Β: Ενημέρωση και πηγές πληροφόρησης για το έργο

6. Γνωρίζετε ότι προγραμματίζονται έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας;

- Ναι
- Όχι

7. Πόσο καλά θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η για το έργο;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

8. Ποια ήταν η κύρια πηγή ενημέρωσης

- Δήμος / δημόσιες υπηρεσίες
- Τοπικοί φορείς
- Προσωπική πληροφόρηση / Κοινωνικός περίγυρος
- Διαδίκτυο / ΜΜΕ
- Δεν έχω ενημερωθεί

Για τις παρακάτω προτάσεις χρησιμοποιείται πενταβάθμια κλίμακα Likert, όπου:

1 = Διαφωνώ απόλυτα

2 = Διαφωνώ

3 = Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

4 = Συμφωνώ

5 = Συμφωνώ απόλυτα

Ενότητα Γ: Αντιλήψεις και στάσεις απέναντι στο έργο

9. Το έργο είναι αναγκαίο για την περιοχή.
10. Το έργο θα βελτιώσει τη λειτουργία του λιμένα.
11. Το έργο θα ενισχύσει την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.
12. Το έργο θα συμβάλει θετικά στην τοπική οικονομία.
13. Το έργο θα βελτιώσει την ασφάλεια για σκάφη και χρήστες του λιμένα.
14. Το έργο θα βελτιώσει την εικόνα της παραλιακής ζώνης.

Ενότητα Δ: Αντιλαμβανόμενες επιπτώσεις και ανησυχίες

15. Το έργο ενδέχεται να επιβαρύνει το φυσικό περιβάλλον.
16. Το έργο ενδέχεται να αλλοιώσει τον χαρακτήρα της περιοχής.
17. Το έργο μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην καθημερινότητα των κατοίκων κατά την κατασκευή.
18. Το έργο ενδέχεται να ωφελήσει ορισμένες ομάδες περισσότερο από άλλες.
19. Με ανησυχεί ο τρόπος με τον οποίο θα υλοποιηθεί το έργο.

Ενότητα Ε: Εμπιστοσύνη στους φορείς και στην διαδικασία υλοποίησης

20. Εμπιστεύομαι τους αρμόδιους φορείς ότι θα υλοποιήσουν σωστά το έργο.
21. Θεωρώ ότι οι τοπικές αρχές λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες της κοινωνίας.
22. Η ενημέρωση των πολιτών για το έργο είναι ανεπαρκής.
23. Οι πολίτες πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση τέτοιων έργων.
24. Η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας μπορεί να βελτιώσει το τελικό αποτέλεσμα του έργου.

Ενότητα ΣΤ: Επίπεδο συνολικής κοινωνικής αποδοχής του έργου

25. Συνολικά, βλέπω θετικά τα έργα αναβάθμισης του λιμένα Αγίας Ευφημίας.

26. Θα υποστήριζα την υλοποίηση του έργου.

27. Θεωρώ ότι το έργο είναι συμβατό με τις ανάγκες της περιοχής.

Ενότητα Ζ: Ανοικτές απόψεις και σχόλια

28. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικότερα οφέλη ή οι βασικότερες ανησυχίες που σχετίζονται με το έργο;

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μέσω της πλατφόρμας Google Forms.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.